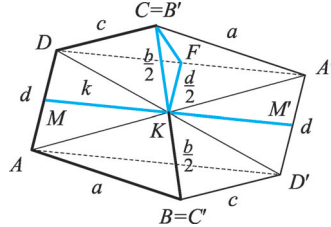
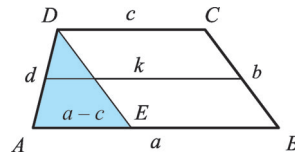

402/I.

402/II.

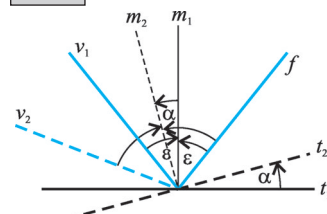

- 400.** Tükrözzük a trapéz a BC szár felezőpontjára $\Rightarrow AD'A'D$ paralelogramma.
 a) A szerkesztés: ① $a + c, m, d \Rightarrow AD'A'\Delta$. ② AA' felezőpontja $\Rightarrow F$; F középpontú, $b/2$ sugarú kör $\Rightarrow k$. ③ $k \cap AD' = \{B_1; B_2\}$. ④ B_i tükörképe F pontra $\Rightarrow C_i$; D' tükörképe F pontra $\Rightarrow D$. A megoldások száma 2, 1 vagy 0 lehet.
 b) A szerkesztés: ① $a + c, m, \alpha \Rightarrow AD'A'D$ paralelogramma. ② AA' felezőpontján, F ponton át AD' -vel párhuzamos egyenes $\Rightarrow p$. ③ F pontból a p középpárhuzamosra β szöget mérünk $\Rightarrow g$ egyenes. ④ $g \cap AD' = B$; $g \cap DA' = C$. Egy megoldás van.
 c) A szerkesztés: ① $a + c, e, f \Rightarrow AD'C\Delta$. ② C ponton át AD' -vel párhuzamos $\Rightarrow g$ egyenes; C középpontú b sugarú kör $\Rightarrow k$. ③ $k \cap AD' = \{B_1; B_2\}$. ④ C pontból g egyenesen $D'B_i$ távolság $\Rightarrow \{D_1; D_2\}$. A megoldások száma 2, 1 vagy 0 lehet.
401. D pontot tükrözzük a BC szár felezőpontjára $\Rightarrow BD'CD$ paralelogramma. Kétféle trapéz szerkeszthetünk aszerint, hogy a φ szögű szögtartomány az alapot vagy a szárát tartalmazza-e.
 a) Két egymástól független szerkesztést végzünk. ① $e, f, \varphi \Rightarrow AD'C\Delta$ és $e, f, 180^\circ - \varphi \Rightarrow AD'C\Delta$. ② A középpontú a sugarú kör $\Rightarrow k$, B középpontú f sugarú kör $\Rightarrow l$. ③ AB -vel párhuzamos C -n át $\Rightarrow t$. ④ $k \cap AD' = B$, $l \cap t = D$. 2, 1 vagy 0 megoldás van.
 b) Két egymástól független szerkesztést végzünk. ① $e, f, \varphi \Rightarrow AD'C\Delta$ és $e, f, 180^\circ - \varphi \Rightarrow AD'C\Delta$, az alapok összege $AD' = a + c$. ② $[(a + c) + (a - c)] : 2 = a$ és $[(a + c) - (a - c)] : 2 = c$. ③ A középpontú a sugarú kör $\Rightarrow k$, C középpontú c sugarú kör $\Rightarrow l$. ④ AD' -vel párhuzamos C -n át $\Rightarrow t$. ⑤ $k \cap AD' = B$, $l \cap t = D$. 2, 1 vagy 0 megoldás van.
402. Tükrözzük az $ABCD$ négyszöget a BC oldal K felezőpontjára $\Rightarrow AD'A'D$ négyszög paralelogramma, aminek az MM' szakasz a középvonala $\Rightarrow DA' = 2k$.
1. eset: $2k, a, c$ szakaszokra teljesül a háromszög-egyenlőtlenség.
 A szerkesztés: ① $2k, a, c \Rightarrow DA'C$. ② DA' felezőpontja F . ③ $CF, b/2, d/2 \Rightarrow FCK_1\Delta$ és $FCK_2\Delta$. ④ C pont tükörképe K_i pontra $\Rightarrow B_i$, A' pont tükörképe K pontra A_i . 2, 1 vagy 0 megoldás lehet.
2. eset: $a + c = 2k$. A szerkesztés: ① $a - c, b, d \Rightarrow AED\Delta$. ② D ponton át AE -vel párhuzamos egyenes $\Rightarrow e$, D középpontú c sugarú kör $\Rightarrow l$. ③ $l \cap e = C$, C középpontú b sugarú kör $\Rightarrow t$. ④ $t \cap AE = B$. A megoldások száma 0 vagy 1.
3. eset: $a + c \neq 2k$ és $a, c, 2k$ szakaszokra nem teljesül a háromszög-egyenlőtlenség $\Rightarrow$ nincs megoldás.

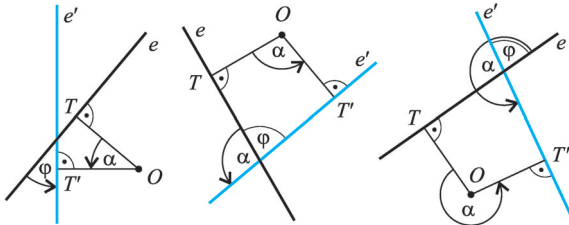
Pont körüli forgatás

- 403.** $AC \parallel BC'$ miatt $CAB \sphericalangle$ és $C'BA \sphericalangle$ társszögek: $39^\circ + 98^\circ + \varphi = 180^\circ \Rightarrow \varphi = 43^\circ$. 43° -kal negatív irányban kell elforgatni B körül a BC oldalt.
404. Az ábra jelöléseit használjuk. A visszaverődés törvénye szerint: $\sphericalangle(f; m_1) = \sphericalangle(m_1; v_1) = \varepsilon$ és $\sphericalangle(f; m_2) = \sphericalangle(m_2; v_2) = \varepsilon + \alpha$. Az ábráról leolvasható: $\sphericalangle(v_1; m_2) = \varepsilon - \alpha$; $\sphericalangle(v_2; v_1) = \sphericalangle(v_2; m_2) - \sphericalangle(v_1; m_2) = \varepsilon + \alpha - (\varepsilon - \alpha) = 2\alpha$.
 A **405.** és **406.** feladat megoldását az olvasóra bízuk.

404.

409.

= P' a megoldás. b) ① O középpontú OP sugarú kör $\rightarrow k$. ② $k \cap e = P'$, $P'OP \sphericalangle = \alpha$. ③ Q pontot O körül α szöggel elforgatva $\rightarrow Q'$ pont. ④ $P'Q'$ egyenes $\rightarrow e'$ a megoldás. Az a) és b) részben a megoldások száma kettő, ha $d(O; e) < d(O; P)$; egy, ha $d(O; e) = d(O; P)$; nulla, ha $d(O; e) > d(O; P)$.

409. Legyen a T pont az O középpont merőleges vetülete az adott e egyenesen; az e egyenes O pont körül α szöggel elforgatott képe e' ; e és e' egyenes hajlásszöge φ ! Ekkor $T' \in e'$; és $OT \perp e$ miatt $OT' \perp e' \Rightarrow \angle OTT' = \alpha$; és e, e' irányított szöge α .

1. eset: $0^\circ \leq \alpha \leq 90^\circ \Rightarrow \varphi = \alpha$.

2. eset: $90^\circ < \alpha \leq 180^\circ \Rightarrow \varphi = 180^\circ - \alpha$.

3. eset: $180^\circ < \alpha \leq 270^\circ$ esetén $\varphi = \alpha - 180^\circ$ és $270^\circ < \alpha < 360^\circ$ esetén $\varphi = 360^\circ - \alpha$.

410. a) Legyenek az e és f egyenesek által bezárt szögek α és $180^\circ - \alpha$. Szerkesztés: ① P pontból e -re állított merőleges egyenes talppontja $\rightarrow T$. ② T pontot elforgatjuk P körül α , illetve $180^\circ - \alpha$ szöggel $\rightarrow T'_1$ és T'_2 . ③ P -ben merőlegest állítunk PT'_1 -re, illetve PT'_2 -re $\rightarrow e'$ és e'' egyenes a megoldás. Egy megoldás van, ha P rajta van az e egyenesen vagy az e és f egyenes szögfelezőjén, két megoldás van egyébként.

b) Szerkesztés: ① tetszőleges f -re merőleges egyenes $\rightarrow g$. ② Az e egyenest az a) részben leírtak szerint P pont körül elforgatjuk úgy, hogy g -vel párhuzamos legyen. Egy megoldás van, ha P rajta van az e egyenesen, két megoldás van egyébként.

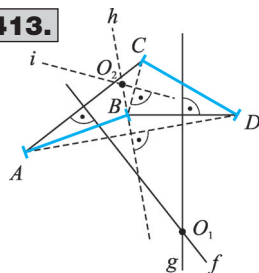
411. Az AB szakasz felező merőlegesének bármely pontja megoldás.

412. Legyen a középpont O , egy megfelelő pontpár P és P' . A pont körüli forgatás definíciója szerint $OP = OP' \Rightarrow PP'$ szakasz felezőmerőlegese átmegy az O ponton. Hasonlóan igazolható az állítás a két alakzat bármely megfelelő pontpárjára.

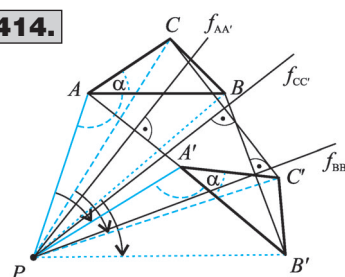
413. Szerkesztés: ① AC szakasz felezőmerőlegese $\rightarrow f$, BD szakasz felezőmerőlegese $\rightarrow g \Rightarrow f \cap g = O_1$ ② AD szakasz felezőmerőlegese $\rightarrow h$, BC szakasz felezőmerőlegese $\rightarrow i \Rightarrow h \cap i = O_2$. ③ Az O_i pont akkor megoldás, ha az egymásnak megfeleltetett pontokat egyező irányú és nagyságú elforgatás viszi egymásba. A megoldások száma 2 vagy 1.

414. Legyen a P pont az AA' és BB' felezőmerőlegeseinek metszéspontja! $PA = PA', PB = PB', AB = A'B' \Rightarrow PAB\Delta \cong PA'B'\Delta \Rightarrow \angle PAB = \angle PA'B', PA = PA', \angle PAC = \angle PA'C', AC = A'C' \Rightarrow \angle PAC\Delta \cong PA'C'\Delta \Rightarrow PC = PC' \Rightarrow P$ pont rajta van a CC' szakasz felezőmerőlegesén is $\Rightarrow$ a három felezőmerőleges egy ponton megy át.

413.

414.

407. a) A szerkesztés: ① tetszőleges $P \in e$, P pont O körül α szöggel elforgatott képe $\rightarrow P'$ pont.

② $P'O$ egyenes $\rightarrow e'$.

b) Szerkesztés: ① tetszőleges $P, Q \in e$; P és Q pont O körül α szöggel elforgatott képe $\rightarrow P'$ és Q' pont. ② $P'Q'$ egyenes $\rightarrow e'$.

408. Adott az e egyenes, az O középpont és a P pont. Szerkesztés: a) ① O középpontú OP sugarú kör $\rightarrow k$. ② $k \cap e = P'$, $P'OP \sphericalangle = \alpha$. ③ Q pontot O körül α szöggel elforgatva $\rightarrow Q'$ pont. ④ $P'Q'$ egyenes $\rightarrow e'$ a megoldás. Az a) és b) részben a megoldások száma kettő, ha $d(O; e) < d(O; P)$; egy, ha $d(O; e) = d(O; P)$; nulla, ha $d(O; e) > d(O; P)$.

415. A 414. feladatban láttuk, hogy AA' , BB' , CC' felező merőlegese egy ponton megy át. Ez a pont a forgatás középpontja, mert $APA' \sphericalangle = BPB' \sphericalangle = CPC' \sphericalangle$, és azonos irányú az elforgatás szöge. Egyértelmű a megoldás, mivel a feltételek miatt $f_{AA'}$, $f_{BB'}$, $f_{CC'}$ nem párhuzamosak.

416. A forgatás során a körüljárási irány nem változik $\Rightarrow ABC$ háromszög elforgatottjának megfelelő csúcsai DEF , EFD , FDE lehetnek.

Szerkesztés: ① AD , BE , CF szakaszok felezőmerőlegesei $\rightarrow f, g, h \Rightarrow f \cap g \cap h = O_1$. ② AE , BF , CD szakaszok felezőmerőlegesei $\rightarrow i, j, k \Rightarrow i \cap j \cap k = O_2$. ③ AF , BD , CE szakaszok felezőmerőlegesei $\rightarrow l, m, n \Rightarrow l \cap m \cap n = O_3$. ④ Az O_i pont akkor megoldás, ha az egymásnak megfelelő pontokat egyező irányú és nagyságú elforgatás viszi egymásba. 3, 2 vagy 1 megoldás lehet.

417. Az adott téglalapok $ABCD \cong EFGH$. $ABCD$ elforgatottjának megfelelő csúcsai $EFGH$ vagy $GHEF$ lehetnek a körüljárási irány szerint. Szerkesztés: ① AE szakasz felezőmerőlegese: e , BF szakasz felezőmerőlegese: f . ② $e \cap f = O_1$. ③ AG szakasz felezőmerőlegese: g , BH szakasz felezőmerőlegese: h . ④ $g \cap h = O_2$. ⑤ Az O_i pont akkor megoldás, ha az egymásnak megfelelő pontokat egyező irányú és nagyságú elforgatás viszi egymásba. A megoldások száma 2 vagy 1.

418. Szerkesztés: ① AA' szakasz felezőmerőlegese: e . ② BB' szakasz felezőmerőlegese: f . ③ $e \cap f = T$. Mivel T az $ABCD$ téglalap belső pontja, megfelel a forgatás középpontjának. Egy megoldás van.

419. A forgatás középpontja az átlók metszéspontja, szögének nagysága 90° , 180° , 270° , 360° -os lehet, iránya tetszőleges.

420. A forgatás középpontja a háromszög köré írt körének középpontja, szögének nagysága 120° , 240° , 360° -os lehet, iránya tetszőleges.

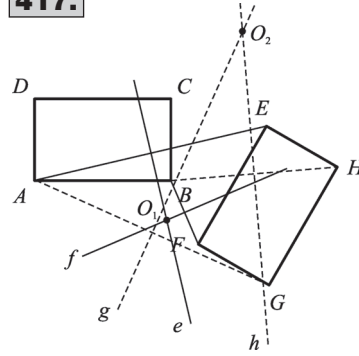
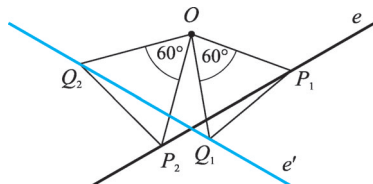
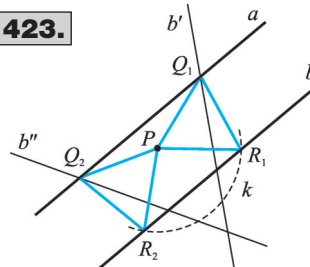
421. a) ① $C' \equiv B$. ② tetszőleges D pont: $D \in e$, $D \neq C$. D pontot A körül elforgatjuk $CAB \sphericalangle$ -gel $\rightarrow D'$. ③ $D'B$ egyenes $\rightarrow e'$.

b) ① $C'' \equiv A$. ② tetszőleges D pont: $D \in e$, $D \neq C$. D pontot O körül elforgatjuk $COA \sphericalangle$ -gel $\rightarrow D''$. ③ $D''A$ egyenes $\rightarrow e''$.

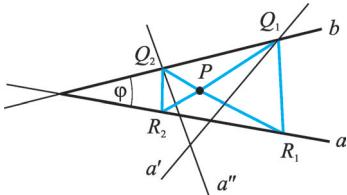
422. Az e egyenes tetszőleges P pontjára $PO = OQ$ és $POQ \sphericalangle = 60^\circ$, ezért Q pont a P -nek O pont körül 60° -kal elforgatott képe. A Q pontok halmaza az e egyenes O pont körüli 60° -os elforgatottja.

423. Szerkesztés: ① b egyenes elforgatása P pont körül $+60^\circ$ -kal és -60° -kal: b' , b'' . ② $b' \cap a = Q_1$, $b'' \cap a = Q_2$. ③ P középpontú Q_iP sugarú kör: k . ④ $k \cap b = \{R_1; R_2\}$. Két egybevágó megoldás van.

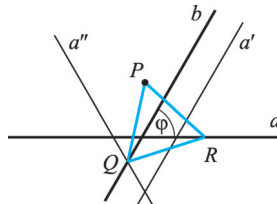
424. Szerkesztés: ① c egyenes elforgatása a egyenes tetszőleges P pontja körül $+60^\circ$ -kal és -60° -kal: c' , c'' . ② $c' \cap a = Q_1$, $c'' \cap a = Q_2$. ③ P középpontú Q_iP sugarú kör: k . ④ $k \cap b = \{R_1; R_2\}$. A szerkesztés független attól, hogy a b egyenes az a és c között van-e vagy sem. Végtelen sok egybevágó háromszög a megoldás.

417.**422.****423.**

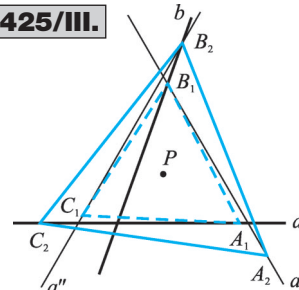
425/I.

425/II.

425/III.

425. a) Legyen az adott a és b egyenes hajlásszöge φ , a szerkesztendő háromszög PQR .
Szerkesztés: ① az a egyenest az adott P pont körül $+60^\circ$ -kal és -60° -kal elforgatjuk: a', a'' .
② $a' \cap b = Q_1$, $a'' \cap b = Q_2$. ③ Q_1 pontot P körül -60° -kal elforgatjuk: R_1 ; Q_2 pontot P körül $+60^\circ$ -kal elforgatjuk: R_2 . Egy megoldás van, ha $\varphi = 60^\circ$, két megoldás van egyébként.

b) Legyen az adott a és b egyenes hajlásszöge φ , a szerkesztendő háromszög ABC .
Szerkesztés: ① az a egyenest az adott P pont körül elforgatjuk $+120^\circ$ -kal és -120° -kal: a', a'' .
② $a' \cap b = B_1$, $a'' \cap b = B_2$. ③ B_1 pontot P körül -120° -kal és $+120^\circ$ -kal elforgatjuk: A_1, C_1 .
④ B_2 pontot P körül -120° -kal és $+120^\circ$ -kal elforgatjuk: A_2, C_2 . Egy megoldás van, ha $\varphi = 60^\circ$, két megoldás van egyébként.

426. Szerkesztés: ① a BC egyenest az adott P pont körül $+60^\circ$ -kal és -60° -kal elforgatjuk: c', c'' . ② $c' \cap e(A; C) = Q_1$, $c'' \cap e(A; C) = Q_2$. ③ Q_1 pontot P körül -60° -kal elforgatjuk: R_1 , Q_2 pontot P körül $+60^\circ$ -kal elforgatjuk: R_2 . A megoldások száma 1 vagy 0 aszerint, hogy létrejön-e a Q_1 és Q_2 metszéspont, illetve a Q_i és R_i belső pontja-e az $ABC\Delta$ oldalainak.

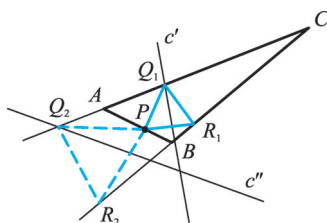
427. Szerkesztés: ① az a egyenest az adott P pont körül $+90^\circ$ -kal és -90° -kal elforgatjuk $\rightarrow a', a''$. ② $a' \cap b = Q_1$, $a'' \cap b = Q_2$. ③ Q_1 pontot P körül -90° -kal elforgatjuk $\Rightarrow R_1$, Q_2 pontot P körül $+90^\circ$ -kal elforgatjuk $\rightarrow R_2$. Ha a P pont az a és b egyenes metszéspontja, akkor vagy végtelen sok megoldás van (a két egyenes merőleges egymásra), vagy nincs megoldás (a két egyenes nem merőleges egymásra). Két egybevágó megoldás van, ha $a \parallel b$. Egyébként két nem egybevágó megoldás van.

428. Legyen $a \parallel b$, $PQRS$ a szerkesztendő négyzet.
Szerkesztés: ① a egyenest P pont körül $+90^\circ$ -kal és -90° -kal elforgatjuk $\rightarrow a', a''$. ② $a' \cap b = Q_1$, $a'' \cap b = Q_2$. ③ Q_1 pontot -90° -kal, Q_2 pontot $+90^\circ$ -kal elforgatjuk P pont körül $\rightarrow S_1, S_2$. ④ P tükrözése $Q_i S_i$ egyenesre $\rightarrow R_i$. Mindig két egybevágó megoldás van.

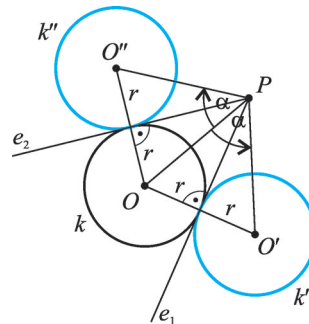
429. a) Szerkesztés: ① a k kör O középpontját az adott P pont körül $+90^\circ$ -kal és -90° -kal elforgatjuk $\rightarrow O', O''$. ② O' középpontú OP sugarú kör $\rightarrow k', O''$ középpontú OP sugarú kör $\rightarrow k''$. Két megoldás van.

b) Szerkesztés: ① PO szárú, $2r$ alapú egyenlő szárú háromszög $\rightarrow$ szárszöge α . ② a k kört az adott P pont körül $+\alpha$ és $-\alpha$ szöggel elforgatjuk $\rightarrow k', k''$. Két megoldás van.

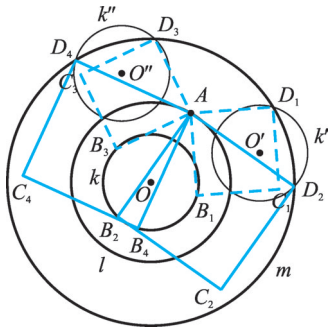
426.

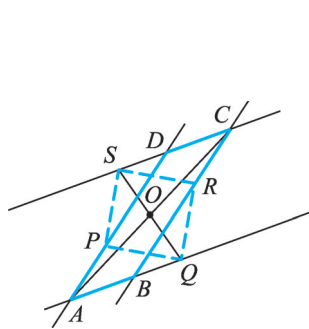
429.

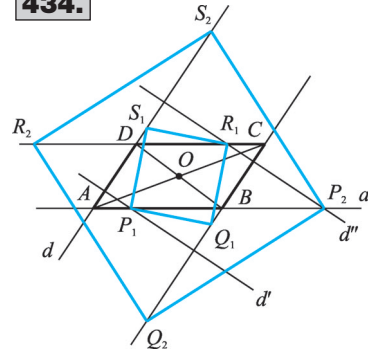
432.

433.

434.

430. Szerkesztés: ① az e egyenest az adott A pont körül elforgatjuk $+60^\circ$ -kal és -60° -kal $\rightarrow e', e''$. ② $e' \cap k = \{C_1; C_2\}$, $e'' \cap k = \{C_3; C_4\}$. ③ C_1, C_2 -60° -os A körüli elforgatottja: B_1, B_2 . ④ C_3, C_4 $+60^\circ$ -os A körüli elforgatottja: B_3, B_4 . A megoldások száma 0, 1, 2, 3, 4 lehet.

431. Szerkesztés: ① a k kört az adott A pont körül elforgatjuk $+60^\circ$ -kal és -60° -kal $\rightarrow k', k''$. ② $k' \cap l = \{B_1; B_2\}$, $k'' \cap l = \{B_3; B_4\}$. ③ B_1, B_2 -60° -os A körüli elforgatottja: C_1, C_2 . ④ B_3, B_4 $+60^\circ$ -os A körüli elforgatottja: C_3, C_4 . A megoldások száma 0, 1, 2, 3, 4, vagy végtelen sok lehet.

432. Szerkesztés: ① a k kört az l kör tetszőleges A pontja körül elforgatjuk $+90^\circ$ -kal és -90° -kal $\rightarrow k', k''$. ② $k' \cap m = \{D_1; D_2\}$, $k'' \cap m = \{D_3; D_4\}$. ③ D_1, D_2 -90° -os A körüli elforgatottja: B_1, B_2 . ④ D_3, D_4 $+90^\circ$ -os A körüli elforgatottja: B_3, B_4 . ⑤ D_i középpontú AD_i sugarú kör $\rightarrow p_i$; B_i középpontú AD_i sugarú kör $\rightarrow q_i$. ⑥ $p_i \cap q_i = C_i$. Adott A pont esetén a megoldások száma 0, 2, 4 lehet, két-két négyzet mindig egybevágó a szimmetria miatt. Mivel A tetszőleges, 0 vagy végtelen sok egybevágó megoldás lehet.

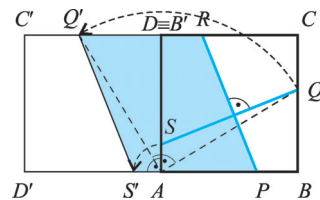
433. $PQRS$ négyzet középpontja $O \Rightarrow PO = OR \Rightarrow O$ pont egyenlő távolságra van az AD és BC párhuzamos egyenesektől. $\Rightarrow O$ rajta van az AD és BC középpárhuzamosán. Hasonlóan O rajta van az AB és CD középpárhuzamosán. $\Rightarrow O$ a két középpárhuzamos metszéspontja $\Rightarrow O$ az $ABCD$ paralelogramma középpontja.

434. Legyen $AB \parallel CD, AB = CD$. $PQRS$ a szerkesztendő négyzet. Szerkesztés: ① $e(A; C) \cap e(B; D) = O$, $e(A; D) = d$, $e(A; B) = a$. ② d egyenest O pont körül $+90^\circ$ -kal és -90° -kal elforgatjuk $\rightarrow d', d''$. ③ $d' \cap a = P_1$, $d'' \cap a = P_2$. ④ P_1 pontot -90° -kal, P_2 pontot $+90^\circ$ -kal elforgatjuk O pont körül $\rightarrow S_1, S_2$. ⑤ P_i tükrözése O pontra $\rightarrow R_i$; S_i tükrözése O pontra $\rightarrow Q_i$. Nincs megoldás, ha $ABCD$ téglalap és $AB \neq AD$. Végtelen sok megoldás van, ha $ABCD$ négyzet. Egyébként két megoldás van.

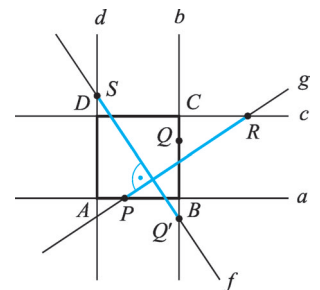
435. Adott az $ABCD$ négyzet, $SQ \perp RP$. Forgassuk el $ABCD$ -t A körül $+90^\circ$ -kal: $ADC'D'$ négyzet. QS elforgatottja $Q'S' \Rightarrow Q'S' \parallel RP$, valamint $Q'R \parallel S'P \Rightarrow RPS'Q'$ paralelogramma $\Rightarrow QS = Q'S' = RP$.

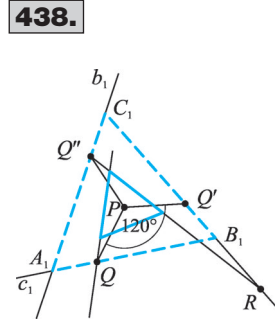
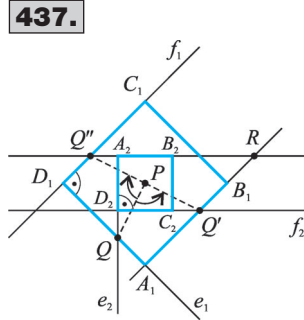
436. A 435. feladatban láttuk, hogy ha $f \perp g$, akkor $PR = SQ'$. Szerkesztés: ① S pontból merőlegest állítunk PR egyenesre $\rightarrow f$. ② S középpontú PR sugarú kör $\rightarrow k$. ③ $k \cap f = Q'$. ④ QQ' a négyzet egyik oldalegyenese $\rightarrow b$. ⑤ P pontból merőlegest állítunk QQ' -re $\rightarrow a$; R pontból merőlegest állítunk QQ' -re $\rightarrow c$; S pontból merőlegest állítunk a -ra $\rightarrow d$. ⑥ $a \cap d = A$, $a \cap b = B$, $b \cap c = C$, $c \cap d = D$. Egyértelmű a megoldás, ha az adott P, Q, R, S pontok sorban az a, b, c, d , egyenesek pontjai.

435.

436.

437. Szerkesztés: ① Q pontot elforgatjuk P pont körül $+90^\circ$ -kal és -90° -kal $\rightarrow Q', Q''$. ② $Q'R$ és $Q''R$ egyenest tükrözzük P pontra $\rightarrow f_1, f_2$. ③ Q pontból merőlegest állítunk $Q'R$ és $Q''R$ egyenesre $\rightarrow e_1, e_2$. ④ $e_1 \cap f_1 = D_1, e_2 \cap f_2 = D_2, e_1 \cap Q'R = A_1, e_2 \cap Q''R = A_2$. ⑤ A_i tükrözése P pontra $\rightarrow C_i; D_i$ tükrözése P pontra $\rightarrow B_i$. A megoldások száma 2 vagy végtelen sok.

438. Szerkesztés: ① Q pontot elforgatjuk P pont körül $+120^\circ$ -kal és -120° -kal $\rightarrow Q', Q''$. ② $Q'R$ egyenest elforgatjuk P pont körül $+120^\circ$ -kal és -120° -kal $\rightarrow c_1, b_1$. ③ $Q''R$ egyenest elforgatjuk P pont körül $+120^\circ$ -kal és -120° -kal $\rightarrow c_2, b_2$. ④ $c_1 \cap b_1 = A_1, c_2 \cap b_2 = A_2, c_1 \cap Q'R = B_1, c_2 \cap Q''R = B_2, b_1 \cap Q'R = C_1, b_2 \cap Q''R = C_2$. Két megoldás van, ha $Q_i \neq R$, végtelen sok megoldás van, ha $Q_i = R$.

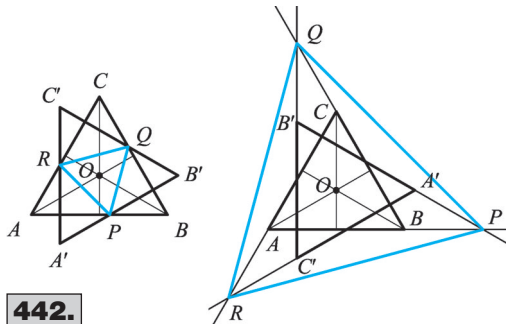
439. Szerkesztés: ① e egyenest elforgatjuk C pont körül $+\alpha$ és $-\alpha$ szöggel $\rightarrow e', e''$. ② $e' \cap f = B_1, e'' \cap f = B_2$. ③ C középpontú CB_i sugarú kör $\rightarrow k_i$. ④ $k_1 \cap e = A_1, k_2 \cap e = A_2$. A megoldások száma lehet 1, 2, végtelen sok.

440. $ABC\Delta$ szabályos, középpontja O ; $PQR\Delta$ szabályos és $P \in BC, Q \in AC, R \in AB$. $PQR\Delta$ szabályos $\Rightarrow \angle AQR = 180^\circ - (60^\circ + \angle ARQ)$ és $\angle PRB = 180^\circ - (\angle ARQ + 60^\circ)$. $\angle AQR = \angle PRB$, $QR = PR, \angle QAR = \angle PBR = 60^\circ \Rightarrow \triangle AQR \cong \triangle PRB \Rightarrow AR = BP$ és $QA = RB$. $ABC\Delta$ -et O pont körül $+120^\circ$ -kal elforgatva $A' \equiv B, (AR)' = BP, (QA)' = RB \Rightarrow R' \equiv B, Q' \equiv R \Rightarrow O$ pont rajta van a QR és az RP szakasz felező merőlegesén, vagyis $PQR\Delta$ -nek is középpontja.

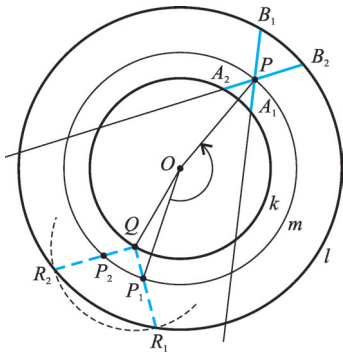
441. ABC szabályos háromszögbe írunk b oldalú $A'B'C'$ szabályos háromszöget. A 439. feladatban láttuk, hogy $ABC\Delta$ és $A'B'C'\Delta$ középpontja egybeesik. Szerkesztés: ① b oldalú szabályos háromszög szerkesztése $\rightarrow PQR\Delta$. ② $PQR\Delta$ középpontja K ; $ABC\Delta$ középpontja O . ③ O középpontú PK sugarú kör $\rightarrow k$. ④ $k \cap BC = \{A'; A''\}, k \cap AC = \{B'; B''\}, k \cap AB = \{C'; C''\} \Rightarrow \Rightarrow A'B'C'\Delta$ és $A''B''C''\Delta$. Két egybevágó háromszög a megoldás, ha $\frac{a}{2} < b < a$. Egy megoldás van, ha $b = \frac{a}{2}$. Nincs megoldás, ha $b < \frac{a}{2}$ vagy $b \geq a$.

442. Legyen az $ABC\Delta$ O pont körüli φ szögű elforgatottja $A'B'C'\Delta$. Forgassuk el O pont körül $+120^\circ$ -kal az $ABC\Delta$ -et: A képe $B; B$ képe $C; C$ képe A . Forgassuk el O pont körül $+120^\circ$ -kal az $A'B'C'\Delta$ -et: A' képe $B'; B'$ képe $C'; C'$ képe A' . Mivel két egyenes metszéspontjának elforgatottja megegyezik az elforgatott egyenesek metszéspontjával: $AB \cap A'B' = P \Rightarrow BC \cap B'C' = P'$ és $BC \cap B'C' = Q \Rightarrow \Rightarrow CA \cap C'A' = Q'$ és $CA \cap C'A' = R \Rightarrow AB \cap A'B' = R'$. Ezek szerint $P' \equiv Q; Q' \equiv R; R' \equiv P \Rightarrow \Rightarrow PQR$ -et az O pont körüli $+120^\circ$ -os elforgatás önmagába viszi $\Rightarrow PQR\Delta$ szabályos. Ha $\varphi = 120^\circ$, vagy $\varphi = 180^\circ$, vagy $\varphi = 240^\circ$, akkor nem jön létre a $PQR\Delta$.

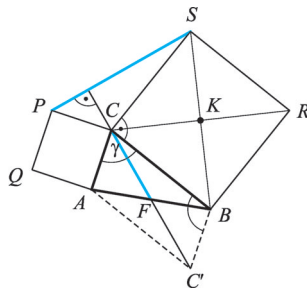
442.

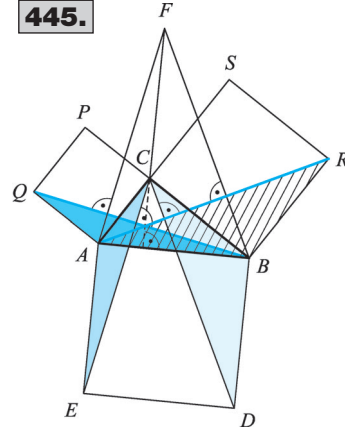
443.

444.

445.

443. Legyen Q pont a k kör tetszőleges pontja, d az adott hosszúság. Szerkesztés: ① Q középpontú d sugarú kör és k kör közös pontjai: R_1, R_2 . ② O középpontú OP sugarú kör $\rightarrow m$. ③ $m \cap QR_1 = P_1, m \cap QR_2 = P_2$. ④ QR_1 szakaszt elforgatjuk O pont körül P_1OP -gel $\rightarrow A_1B_1$. ⑤ QR_2 szakaszt elforgatjuk O pont körül P_2OP -gel $\rightarrow A_2B_2$. A megoldások száma 2, 1 vagy 0.

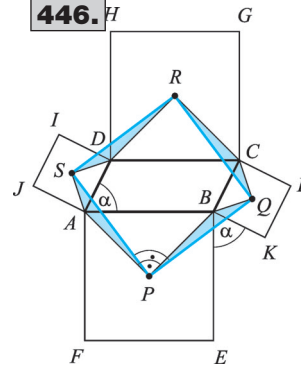
444. A C csúshoz tartozó súlyvonal felezi az AB szakaszt $\rightarrow F$. C pont F pontra vonatkozó tükörképe C' . $AF = FB$ és $CF = C'F \Rightarrow AC'BC$ négyszög paralelogramma $\Rightarrow AC \parallel BC', AC = BC'$ és $C'BC \sphericalangle = 180^\circ - \gamma$. $BC' = AC = CP$ ($ACPQ$ négyzet oldalai), $CB = CS$ ($CBRS$ négyzet oldalai), $180^\circ - \gamma = PCS \sphericalangle = C'BC \sphericalangle \Rightarrow PCS\Delta \cong C'BC\Delta$. $CB \perp CS \Rightarrow PCS\Delta$ a $C'BC\Delta$ K pont körüli -90° -os elforgatottja $\Rightarrow PS = CC'$ és $PS \perp CC' \Rightarrow PS = 2CF$ és $PS \perp CC'$.

445. $BRSC, ACPQ, ABDE$ négyzetek, $CF = AB$ és $CF \perp AB$.

$BCD\Delta$ B pont körüli -90° -os elforgatása $\Rightarrow B' \equiv B, C' \equiv R, D' \equiv A \rightarrow BRA\Delta \Rightarrow CD \perp AR$. $ACE\Delta$ A pont körüli $+90^\circ$ -os elforgatása $\Rightarrow A' \equiv A, C' \equiv Q, E' \equiv B \rightarrow AQB\Delta \Rightarrow CE \perp BQ$. $CF = AB$ és $CF \perp AB \Rightarrow CF = BD$. $CF = AE, CF \parallel BD \parallel AE \Rightarrow CDBF$ és $CEAF$ négyszög paralelogramma $\Rightarrow CD \parallel BF, CE \parallel AF \Rightarrow BF \perp AR, AF \perp BQ$. $ABF\Delta$ -ben CF, AR és BQ magasságvonalak, azaz egy pontban metszik egymást. CF egyenes az $ABC\Delta$ -nek is magasságvonala $\Rightarrow AR \cap BQ \in CF$.

446. $ABEF, BCLK, CDHG, ADIJ$ négyzetek, $AB \parallel CD$ és $AB = CD$. $AP = PB$ ($ABEF$ négyzet félátlói), $AS = BQ$ ($ADIJ$, illetve $BCLK$ négyzet félátlói), $SAP \sphericalangle = QBP \sphericalangle = 45^\circ + \alpha + 45^\circ \Rightarrow SAP\Delta \cong QBP\Delta$. $APB \sphericalangle = 90^\circ \Rightarrow SAP\Delta$ P pont körüli 90° -os elforgatottja a $QBP\Delta \Rightarrow SP = PQ$ és $SPQ \sphericalangle = 90^\circ$. Hasonlóan belátható, hogy $PQ = QR$ és $PQR \sphericalangle = 90^\circ \Rightarrow PQRS$ négyszög négyzet.

446.

Eltolás

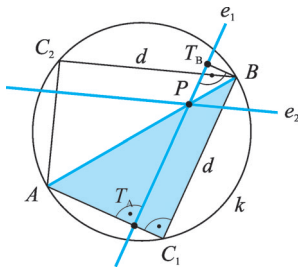
447. Megoldását az olvasóra bízjuk.

448. $ABCD$ négyzet $\vec{AP}, \vec{BP}, \vec{CP}, \vec{DP}$ vektorral való eltolása lehet a megoldás.

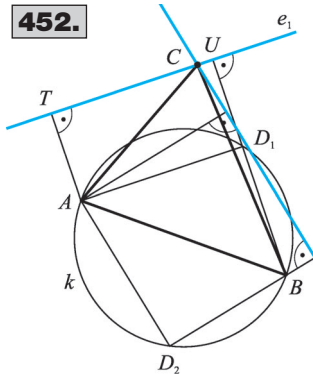
449. $\vec{OK}$ vektorral toljuk el a négyzetet, ahol a négyzet középpontja O , a köré pedig K .

450. Legyen a b egyenesen lévő szakasz merőleges vetülete az a egyenesen d hosszúságú. Szerkesztés: ① Tetszőleges $TU = d$ szakasz felvétele az a egyenesen. ② T -ben és U -ban merőlegest állítunk a -ra $\rightarrow m, n$. ③ $m \cap b = P, n \cap b = Q$. Végtelen sok megoldás van.

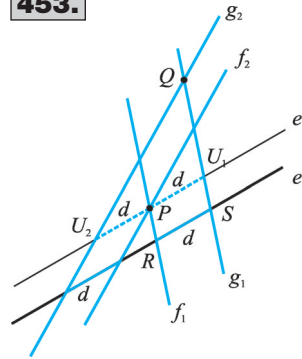
451.

452.

453.

451. $T_B T_A \xrightarrow{T_B B} BC_1 \Rightarrow ABC_1 \Delta$ derékszögű. Szerkesztés: ① AB Thalész köre $\rightarrow k$. ② B középpontú d sugarú kör $\rightarrow l$. ③ $l \cap k = \{C_1; C_2\}$. ④ BC_1 -vel P ponton át párhuzamost húzunk $\rightarrow e_i$ egyenes. Két megoldás van, ha $d < AB$. Egy megoldás van, ha $d = AB$. Nincs megoldás, ha $d > AB$.

452. A 451. feladat módszerével szerkesztünk: ① AB Thalész köre $\rightarrow k$. ② A középpontú d sugarú kör $\rightarrow l$. ③ $l \cap k = \{D_1; D_2\}$. ④ AD_1 -vel C ponton át párhuzamost húzunk $\rightarrow e_i$ egyenes. Két megoldás van, ha $d < AB$. Egy megoldás van, ha $d = AB$. Nincs megoldás, ha $d > AB$. Hasonló a szerkesztés A , illetve B csúcson átmenő egyenesek esetén is.

453. Adott az e egyenes, valamint P és Q pontok.

1. eset: PQ nem párhuzamos az e egyenessel. Szerkesztés: ① P ponton át párhuzamost húzunk e egyenessel $\rightarrow e'$. ② P középpontú d sugarú kör $\rightarrow l$. ③ $l \cap e' = \{U_1; U_2\}$. ④ $U_1 Q$ egyenes $\rightarrow g_i$. ⑤ g_i -vel P ponton át párhuzamost húzunk $\rightarrow f_i$ egyenes. Két megoldás van.

2. eset: Ha $PQ \parallel e$ és $d(P; Q) = d$, akkor végtelen sok megoldás van, mert bármely P -n, ill. Q -n áthaladó párhuzamos egyenespár megfelel.

3. eset: Ha $PQ \parallel e$ és $d(P; Q) \neq d$, akkor nincs megoldás.

454. Toljuk el az $ABC \Delta$ -et az e egyenessel párhuzamosan úgy, hogy B csúcsa az f egyenesre kerüljön. Szerkesztés: ① B ponton át párhuzamost húzunk e egyenessel $\rightarrow e'$. ② $f \cap e' = B'$.

③ $\vec{BB'}$ vektorral eltoljuk A és C pontot $\rightarrow A'$ és C' . Nincs megoldás, ha $e' \parallel f$, végtelen sok megoldás van, ha $e' \equiv f$, egyébként egy megoldás van.

455. $\vec{AB} = \vec{A'B'} \Rightarrow ABB'A'$ paralelogramma $\Rightarrow \vec{AA'} = \vec{BB'}$. Hasonlóan $\vec{BB'} = \vec{CC'}$.

456. O_1 és O_2 a k_1 , ill. k_2 kör középpontja. A k_1 kört $\vec{O_1 O_2}$ vektorral eltolva k_2 kör adódik. $A_i \in k_1$ és $A_i B_i \parallel O_1 O_2$ és $B_i \in k_2 \Rightarrow B_i$ pont az A_i -nek $\vec{O_1 O_2}$ vektorral való eltoltja $\Rightarrow A_i B_i = \vec{O_1 O_2}$.

457. Adott a és b egyenes, AB szakasz. Szerkesztés: ① a eltoltja $\vec{AB}$ -ral: a'' . ② a eltoltja $\vec{BA}$ -ral: a' . ③ $a' \cap b = C_2$ és $a'' \cap b = C_1$. ④ C_1 eltoltja $\vec{BA}$ -ral: D_1 és C_2 eltoltja $\vec{AB}$ -ral: D_2 . Két megoldás van.

458. Szerkesztés: ① $e \xrightarrow{\vec{AB}} e'$ és $e \xrightarrow{\vec{BA}} e''$ ② $e' \cap f = C_1$ és $e'' \cap f = C_2$. ③ $C_1 \xrightarrow{\vec{BA}} D_1$ és $C_2 \xrightarrow{\vec{AB}} D_2$. A megoldások száma 0, 1, 2 vagy végtelen sok lehet.

459. Adott az $ABC\Delta$ és a PQ szakasz. A, B, C pontokon át párhuzamosokat húzunk PQ -val $\rightarrow f, g, h$. Közülük valamelyik metszi az egyik oldalt, például f egyenes metszi a BC szakaszt. $\Rightarrow BC$ oldalon lesz két csúcs, ezért az a oldalegyenesből indul ki a szerkesztés.

Szerkesztés: ① $a \xrightarrow{\vec{QP}} a'$. ② $a' \cap AC = G$ és $a' \cap AB = J$. ③ $G \xrightarrow{\vec{PQ}} H$ és $J \xrightarrow{\vec{PQ}} I \Rightarrow GHJI$ paralelogramma. A megoldások száma 1 vagy 0.

460. Adott a k kör és az AB szakasz. Szerkesztés: ① $k \xrightarrow{\vec{AB}} k'$. ② $k \cap k' = \{M_1; M_2\}$. ③ $M_1 \xrightarrow{\vec{BA}} N_1$ és $M_2 \xrightarrow{\vec{BA}} N_2$. Két megoldás van, ha $d(A; B) < 2r$; egy megoldás van, ha $d(A; B) = 2r$; nincs megoldás, ha $d(A; B) > 2r$.

461. Szerkesztés: ① $k \xrightarrow{\vec{AB}} k'$. ② $k \cap k' = \{C_1; C_2\}$. ③ $C_1 \xrightarrow{\vec{BA}} D_1$ és $C_2 \xrightarrow{\vec{BA}} D_2$.

Két megoldás van, ha $d(A; B) < 2r$; egy megoldás van, ha $d(A; B) = 2r$; nincs megoldás, ha $d(A; B) > 2r$ vagy C_1, D_1, A, B egy egyenesen vannak.

462. Adott a k kör és az AB szakasz. Szerkesztés: ① $k \xrightarrow{\vec{AB}} k'$. ② $k \cap k' = \{C_1; C_2\}$. ③ CA szakasz felezőpontja O_i . Két megoldás van, ha $d(A; B) < 2r$; egy megoldás van, ha $d(A; B) = 2r$; nincs megoldás, ha $d(A; B) > 2r$.

463. Adott a k és l kör, valamint a PQ szakasz. Szerkesztés: ① $k \xrightarrow{\vec{PQ}} k'$ és $k \xrightarrow{\vec{QP}} k''$. ② $l \cap k' = \{M_1; M_2\}$ és $l \cap k'' = \{M_3; M_4\}$. ③ $M_1 \xrightarrow{\vec{QP}} N_1$ és $M_2 \xrightarrow{\vec{QP}} N_2, M_3 \xrightarrow{\vec{PQ}} N_3$ és $M_4 \xrightarrow{\vec{PQ}} N_4$. 0; 1; 2; 3; 4 vagy végtelen sok megoldás lehet.

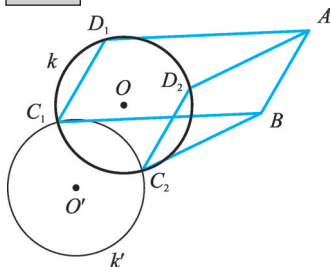
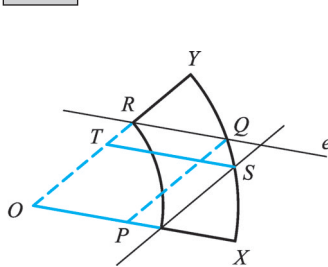
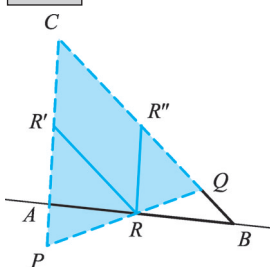
464. Adott az e egyenes, a k kör és az AB szakasz. Szerkesztés: ① $e \xrightarrow{\vec{AB}} e'$ és $e \xrightarrow{\vec{BA}} e''$. ② $k \cap e' = \{E_1; E_2\}$ és $k \cap e'' = \{E_3; E_4\}$. ③ $E_1 \xrightarrow{\vec{BA}} F_1, E_2 \xrightarrow{\vec{BA}} F_2, E_3 \xrightarrow{\vec{AB}} F_3$ és $E_4 \xrightarrow{\vec{AB}} F_4$. ④ $E_i F_i$ egyenesek a megoldások. Négy, három, kettő, egy vagy nulla megoldás lehet.

465. Szerkesztés: ① O pontból az OY sugárra d távolságot mérünk $\rightarrow R$. ② R ponton át OX sugárral párhuzamosot húzunk $\rightarrow e$. ③ Az e egyenes és XY ív metszéspontja $\rightarrow Q$. ④ Q pontot $\vec{RO}$ vektorral eltoljuk $\rightarrow P$. ⑤ PQ szakasz. ⑥ Hasonlóan adódik ST szakasz. A megoldások száma 2 vagy 0.

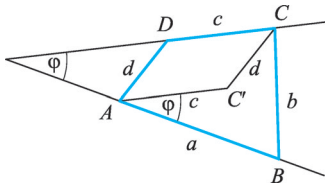
466. Legyen az $ABC\Delta$ -ben $AC = BC$; valamint $P \in AB; Q \in AC; R \in BC$ úgy, hogy $PQ \parallel BC$ és $PR \parallel AC, PQ \parallel CR, PR \parallel QC \Rightarrow$ a $PRCQ$ négyszög paralelogramma $\Rightarrow PR = QC, APQ\angle = ABC\angle = \alpha$, mert egyállású szögek $\Rightarrow APQ\Delta$ egyenlő szárú $\Rightarrow AQ = QP. PQ + PR = AQ + QC = AC$, ami állandó.

467. Adott az $ABC\Delta$ és egy d hosszúságú szakasz. A 466. feladatban láttuk, hogy CPQ egyenlő szárú háromszögben PQ szakasz pontjaira fennáll az $RR' + RR'' = CP$ egyenlőség.

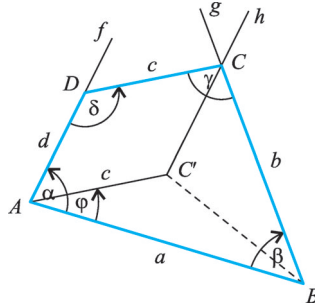
Szerkesztés: ① $CP = CQ = d$, ahol P a CA félegyenes, Q pedig a CB félegyenes pontja. ② $PQ \cap AB = R$. Egy adott oldalhoz nulla vagy egy vagy végtelen sok megoldás lehet.

461.**465.****467.**

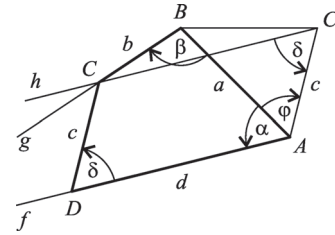
469.

470/I.

470/II.

468. Az $ABCD$ trapéz alapjai: $AB \geq CD$. Toljuk el a B csúcsot $\vec{CD}$ vektorral: E .
 Szerkesztés: ① $a - c, b, d \rightarrow AED\Delta$. ② AE szakasszal párhuzamos egyenest húzunk D ponton át $\rightarrow e$. ③ e egyenesre D pontból c szakasz felmérése $\rightarrow C$ (AD -nek E -vel azonos oldalán). ④ C pontot $\vec{DE}$ -ral eltoljuk $\rightarrow B$ pont. Nincs megoldás, ha $a - c, b, d$ szakaszokra nem teljesül a háromszög-egyenlőtlenség, egyébként egy megoldás van.

469. Ha C pont $\vec{DA}$ vektorral eltoltt képe C' pont, akkor $\vec{CC'} = \vec{DA}$ és $C'AB\angle = \varphi$.
 Szerkesztés: ① $a, c, \varphi \rightarrow ABC'\Delta$. ② C' középpontú d sugarú kör és B középpontú b sugarú kör metszéspontja C_1, C_2 . ③ $C_1 \xrightarrow{\vec{C'A}} D_1$ és $C_2 \xrightarrow{\vec{C'A}} D_2$. Ha $\varphi \neq 0$, akkor 2, 1 vagy 0 lehet a megoldások száma. Ha $\varphi = 0$, akkor $AB \parallel CD \Rightarrow$ az $ABCD$ trapéz négy oldal ismeretében megszerkeszthető (lásd 468. feladat megoldását).

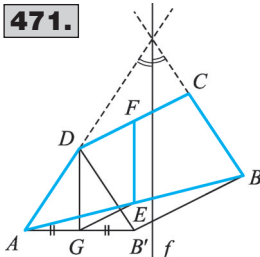
470. Toljuk el a C csúcsot $\vec{DA}$ vektorral $\rightarrow C'$ pont és $AC'CD$ négyszög paralelogramma $\Rightarrow |BAC'\angle| = |\alpha - (180^\circ - \delta)| = |\alpha + \delta - 180^\circ|$.

1. eset: $\alpha + \delta \neq 180^\circ$. Szerkesztés: ① $a, c, \alpha + \delta - 180^\circ$ vagy $a, c, 180^\circ - (\alpha + \delta) \rightarrow ABC'\Delta$. ② A pontban AB egyenesre α szöget mérünk $\rightarrow f$ félegenes; B pontban BA egyenesre β szöget mérünk φ -vel ellentétes irányban $\rightarrow g$ félegenes. ③ f félegenyessel párhuzamost húzunk C' ponton át $\rightarrow h$. ④ $h \cap g = C$. ⑤ $C \xrightarrow{\vec{C'A}} D$.

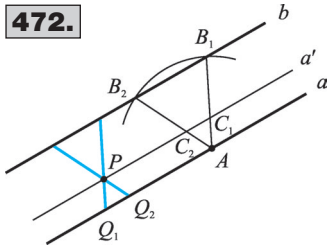
2. eset: $\alpha + \delta = 180^\circ$. Ekkor trapéz szerkesztése a feladat.

471. Legyen $AD = BC$ és EF az $ABCD$ négyszög középvonala $\Rightarrow DF = FC$ és $AE = EB$. Az AD és BC szögfelezője legyen f . BC szakaszt $\vec{CD}$ vektorral eltolva $B'D$ szakasz adódik $\Rightarrow$

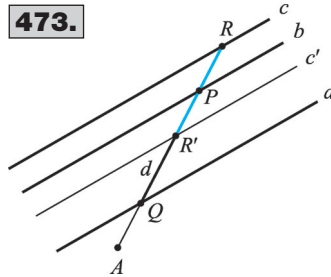
471.

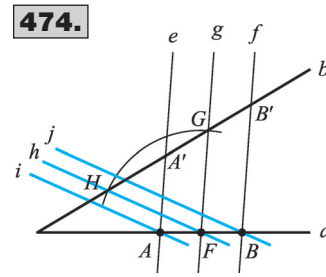
$\Rightarrow \vec{CD} = \vec{BB'}$ és $\vec{BC} = \vec{B'D} \Rightarrow \vec{FD} = \frac{1}{2}\vec{BB'}$. $AB'B\Delta$ középvonalára $\vec{EG} = \frac{1}{2}\vec{BB'}$. Tehát $\vec{EG} = \vec{FD}$, ezért $GEFD$ négyszög paralelogramma $\Rightarrow \vec{EF} \parallel \vec{GD}$. $AD = BC = B'D \Rightarrow AB'D\Delta$ egyenlő szárú és DG az $ADB'\angle$ szögfelezője. $B'D \parallel BC \Rightarrow \vec{DG} \parallel f$. Az aláhúzottakból $\Rightarrow \vec{EF} \parallel f$. Húrtrapéz esetén EF középvonal egyben az f szögfelező $\Rightarrow \vec{EF} \parallel f$ elfajulóan teljesül.

472.

473.

474.

472. Szerkesztés: ① Az a egyenes tetszőleges A pontja köré d sugarú kört rajzolunk $\rightarrow k$. ② $k \cap b = \{B_1; B_2\}$. ③ P ponton át párhuzamost húzunk a egyenessel $\rightarrow a'$. ④ $a' \cap AB_i = C_i$. ⑤ $A \xrightarrow{\vec{C_iP}} Q_i$. ⑥ Q_iP egyenes a keresett szelő. A megoldások száma 2, 1 vagy 0 a d szakasz hosszától és az a, b egyenesek távolságától függően.

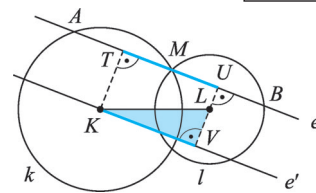
473. c -t tükrözzük b -re $\rightarrow c'$, ami egyúttal c középpontos tükröképe is b bármely pontjára. $\Rightarrow PR = PR'$ és $|PQ - PR| = |PQ - PR'| = R'Q$. Az A ponton át olyan szelőt szerkesztünk, amelyből az a és a vele párhuzamos c' egyenes d hosszúságú szakaszt metsz ki (lásd a 472. feladatot).

474. $AA' \parallel BB', AA' + BB' = d, ABB'A'$ négyszög trapéz, melynek középvonala $FG = d/2$. Szerkesztés: ① AB szakasz felezőpontja F , F középpontú $d/2$ sugarú kör $\rightarrow k$. ② $k \cap b = \{G; H\}$. ③ GF -fel párhuzamos egyenest húzunk A ponton át $\rightarrow e$. GF -fel párhuzamos egyenest húzunk B ponton át $\rightarrow f$. HF -fel párhuzamos egyenest húzunk A ponton át $\rightarrow i$. HF -fel párhuzamos egyenest húzunk B ponton át $\rightarrow j$. A megoldások száma 2, 1 vagy 0.

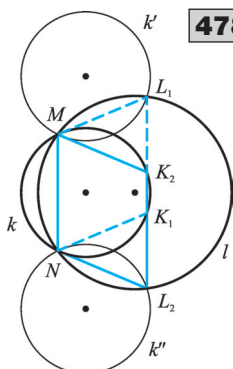
475. KT az AM húr, LU az MB húr felező merőlegese $\Rightarrow \vec{AT} = \vec{TM} = \frac{1}{2} \vec{AM}$ és $\vec{MU} = \vec{UB} = \frac{1}{2} \vec{MB}$. $\vec{TU} = \vec{TM} + \vec{MU} = \vec{AT} + \vec{UB} = \frac{1}{2} \vec{AM} + \frac{1}{2} \vec{MB} = \frac{1}{2} \vec{AB}$. Általában $TU = \frac{1}{2} \vec{AB}$.

476. A 475. feladatban láttuk, hogy két kör metszéspontján átmenő szelők esetén $TU = \frac{1}{2} \vec{AB}$. AB maximális, ha TU is az. TU egy derékszögű trapéz alapra merőleges szára, KL a másik szár. TU maximális, ha TU szakasz párhuzamos és egyenlő KL szakasszal.

477. A 476. ábra jelöléseit használjuk. A 475. feladatban láttuk, hogy $\vec{TU} = \frac{1}{2} \vec{AB} \Rightarrow TU = d/2$. Toljuk el az e egyenest $\vec{TK}$ vektorral $\rightarrow e'$ egyenes. Legyen e' és UL egyenes metszéspontja V . Ekkor $KVL\Delta$ derékszögű és $KV = d/2$. Szerkesztés: ① $KL, d/2, 90^\circ \Rightarrow KLV_i\Delta$. ② M ponton át párhuzamost húzunk KV_i egyenessel $\rightarrow e_i$. ③ $e_i \cap k = A_i, e_i \cap l = B_i$. ④ e_i egyenes megoldás, ha M elválasztja az A_i és B_i pontokat. Adott metszésponthoz 2, 1 vagy 0 megoldás lehet.

476.

478.

478. Szerkesztés: ① $k \xrightarrow{NM} k'$ és $k \xrightarrow{MN} k''$. ② $l \cap k' = \{M; L_1\}$ és $l \cap k'' = \{N; L_2\}$. ③ $N \xrightarrow{ML_1} K_1$; $M \xrightarrow{NL_2} K_2$. Két egybevágó megoldás van (ha $r_1 = r_2$, akkor nincs paralelogramma).

479. $ABXY$ paralelogramma $\Rightarrow \vec{XY} = \vec{BA} \Rightarrow Y$ pontok rajta vannak a k kör $\vec{BA}$ vektorral eltolt képén: $Y \in k'$. Ha $X \equiv B$ vagy $X \equiv A$, akkor nem szerkeszthető paralelogramma $\Rightarrow A'$ és B' pontok nem lehetnek paralelogramma csúcsai. A keresett ponthalmaz a k' kör, kivéve az A' és B' pontokat.

480. A PQR Δ -ben $A \in PQ$; $B \in RQ$ és $X \in e$ (P_iR). PR egyenes $\rightarrow e$, $AB \cap e = M$, $ABXY$ paralelogramma $\Rightarrow \vec{XY} = \vec{BA} \Rightarrow Y$ pontok

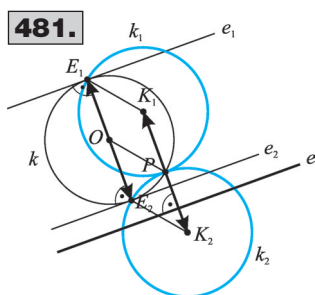
rajta vannak az e egyenes $\vec{BA}$ vektorral eltolt képén: $Y \in e'$. Ha $X \equiv M$, akkor nem szerkeszthető paralelogramma $\Rightarrow M'$ pont nem lehet paralelogramma csúcsa. A keresett ponthalmaz az e' egyenes, kivéve az M' pontot.

481. Jelölje a P ponton átmenő körök sugarát r . $PK_1 = PK_2 = r$, $K_1K_2 \perp e$. Legyenek a tetszőleges P -n áthaladó k kör e egyenessel párhuzamos érintőinek érintési pontjai $E_1, E_2 \Rightarrow OE_1 = OE_2 = r$, $E_1E_2 \perp e \Rightarrow \vec{OE}_1 = \vec{PK}_1$ és $\vec{OE}_2 = \vec{PK}_2 \Rightarrow \vec{PO} = \vec{K_1E_1} = \vec{K_2E_2} \Rightarrow K_1E_1 = K_2E_2 = r$. Az érintési pontok rajta vannak a K_1 , illetve a K_2 középpontú r sugarú körökön $\rightarrow k_1, k_2$. E két kör minden pontja lehet érintési pont. A keresett ponthalmaz a k_1, k_2 kör.

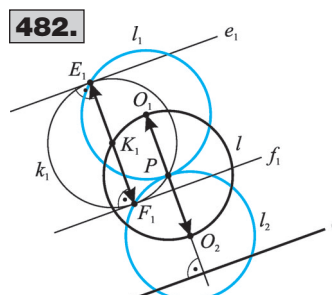
482. Legyen az adott irány e egyenessel párhuzamos, és jelölje az adott P középpontú kört l . A k_i körök sugara r , középpontjukra $K_i \in l$. $O_1P = O_2P = r$ és $O_1O_2 \perp e$. Legyenek a k_i körök e egyenessel párhuzamos érintői e_i, f_i és az érintési pontok E_i és F_i . Ekkor $K_iE_i = K_iF_i = r$ és $E_iF_i \perp m \Rightarrow \vec{K_iE_i} = \vec{PO_1}$ és $\vec{K_iF_i} = \vec{PO_2} \Rightarrow \vec{PK_i} = \vec{O_1E_i} = \vec{O_2F_i} \Rightarrow O_1E_i = O_2F_i = PK_i$. A keresett pontok rajta vannak az O_1 , illetve az O_2 középpontú l körrel egyenlő sugarú körökön $\rightarrow l_1, l_2$.

E két kör minden pontja lehet érintési pont. A keresett ponthalmaz az l kör $\vec{PO_1}$ és $\vec{PO_2}$ vektorral való eltoltja: l_1, l_2 kör.

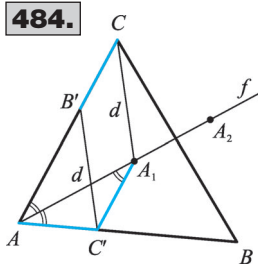
483. Legyen $B'C = AC'$ és $B'C' \parallel BC$, valamint $B'C$ szakasz $\vec{B'C'}$ vektorral való eltoltja a $C'A'$ szakasz. Ekkor $\vec{B'C} = \vec{C'A'}$, vagyis $B'C$ szakasz párhuzamos és egyenlő a $C'A'$ szakasszal. $AC'A'\Delta$ egyenlő szárú $\Rightarrow A'AC' \sphericalangle = AA'C' \sphericalangle$ és $CAA' \sphericalangle = AA'C' \sphericalangle$, mert váltószögek $\Rightarrow AA'$ a $CAB \sphericalangle$ szögfelezője. Szerkesztés: ① $CAB \sphericalangle$ szögfelezője $\rightarrow f$. ② Az f egyenes és BC szakasz metszéspontja $\rightarrow A'$. ③ A' ponton át AC -vel párhuzamosot húzunk $\rightarrow AB$ -ből kimetszi C' pontot. ④ C' ponton át BC -vel párhuzamosot húzunk $\rightarrow AC$ -ből kimetszi B' pontot. ⑤ $B'C'$ a keresett szelő. Egyértelmű a megoldás.

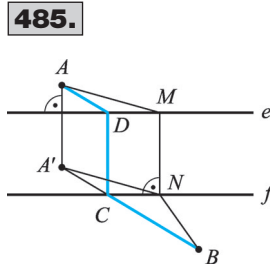
481.

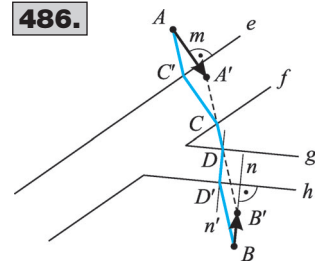
482.

484.

485.

486.

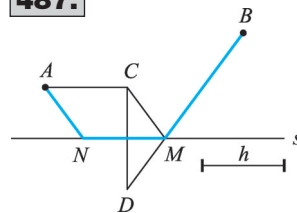
484. Legyen $B'C = AC'$ és $B'C' = d$, valamint $B'C$ szakasz $\vec{B'C'}$ vektorral való eltolja a $C'A_1$ szakasz. Ekkor $CB'C'A_1$ négyszög paralelogramma. $AC'A_1\Delta$ egyenlő szárú $\Rightarrow A_1C' \sphericalR A_1C = AA_1C' \sphericalR$ és $CAA_1 \sphericalR = AA_1C' \sphericalR$, mert váltószögek $\Rightarrow AA_1$ a $CAB \sphericalR$ szögfelezője. Szerkesztés: ① $CAB \sphericalR$ szögfelezője $\Rightarrow f$. ② C középpontú d sugarú kör $\Rightarrow k$. ③ Az f egyenes és k kör közös pontjai $\Rightarrow A_1, A_2$. ④ A_1 pontokon át CA -val párhuzamosot húzunk $\Rightarrow AB$ -ből kimetszik a C'_i pontokat. ⑤ C'_i pontokon át CA_i -vel párhuzamosokat húzunk $\Rightarrow AC$ -ből kimetszik a B'_i pontokat. ⑥ B'_i, C'_i a keresett pontok. 2, 1 vagy 0 megoldás lehet.

485. MN szakasz legyen merőleges az e egyenesre, és $\vec{AA'} = \vec{MN}$. Az út hossza $(AM + MN + NB = AA' + A'N + NB)$ akkor a legrövidebb, ha az A', N és B pontok egy egyenesen vannak. Szerkesztés: ① Az A pontot e egyenesre merőlegesen eltoljuk $d(e; f)$ távolsággal $\rightarrow A'$ pont. ② $A'B \cap f = C$. ③ C pontot eltoljuk $\vec{A'A}$ vektorral $\rightarrow D$ pont. ④ $ADCB$ a keresett útvonal.

486. Szerkesztés: ① Az A pontot e egyenesre merőlegesen eltoljuk $d(e; f)$ távolsággal $\rightarrow A'$ pont. ② A B pontot h egyenesre merőlegesen eltoljuk $d(g; h)$ távolsággal $\rightarrow B'$ pont. ③ $A'B' \cap f = C$ és $A'B' \cap g = D$. ④ C pontot eltoljuk $\vec{A'A}$ vektorral $\rightarrow C'$ pont. ⑤ D pontot eltoljuk $\vec{B'B}$ vektorral $\rightarrow D'$ pont. ⑥ $AC'CDD'B$ a keresett útvonal.

487. $\vec{AC} = \vec{NM}$, $d(N; M) = h \Rightarrow AN = CM$. Legyen a C pont tükörképe az s egyenesre a D pont és $DB \cap s = M \Rightarrow CM = MD$. Legrövidebb idő alatt a legrövidebb utat megtéve halad a gép egyenletes sebességgel. Az út hossza $(AN + h + MB = CM + AC + MB = AC + CM + MB = AC + DM + MB)$ akkor a legrövidebb, ha a D, M , és B pontok egy egyenesen vannak. Szerkesztés: ① Az A pontot s egyenessel párhuzamosan eltoljuk h távolsággal $\rightarrow C$ pont. ② C pontot tükrözzük s egyenesre $\rightarrow D$ pont. ③ $DB \cap s = M$. ④ Az M pontot eltoljuk $\vec{CA}$ vektorral $\rightarrow N$ pont. ⑤ $ANMB$ a keresett útvonal.

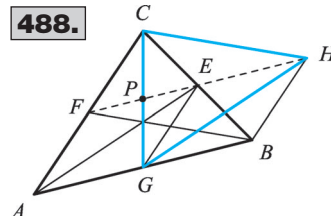
487.

488. a) $\vec{CH} = \vec{FB} \Rightarrow$ az $FBHC$ négyszög paralelogramma $\Rightarrow \vec{BH} = \vec{FC} = \frac{1}{2} \vec{AC}$. Az $ABC\Delta$ középvonala $EG \Rightarrow \vec{GE} = \frac{1}{2} \vec{AC}$ és $\vec{AF} = \frac{1}{2} \vec{AC} \Rightarrow AGEF \cong GBHE$ paralelogrammák $\Rightarrow \vec{AE} = \vec{GH}$. Tehát CG, AE, BF szakaszokból eltolással háromszög szerkeszthető.

b) A HP szakasz a $GHC\Delta$ egyik súlyvonala $\Rightarrow HP = 3PE = \frac{3}{2} GB = \frac{3}{4} AB$.

488.

Egybevágósági transzformációk egymásutánja

489. $TU = d(a; b)$. A tengelyes tükrözés tulajdonságai miatt $\overline{AB} = \overline{A'B'} = \overline{A''B''}$ és $\sphericalangle(AB; a) = -\sphericalangle(A'B'; a)$ és $\sphericalangle(A'B'; b) = -\sphericalangle(A''B''; b)$. Váltószögek miatt $\sphericalangle(A'B'; a) = \sphericalangle(A'B'; b) \Rightarrow \sphericalangle(AB; a) = \sphericalangle(A''B''; b) \Rightarrow \overline{AB} \parallel \overline{A''B''}$. Ha AB nem merőleges az a egyenesre, akkor az aláhúzottak szerint $AA''B''B$ négyszög paralelogramma, ezért $AA'' \parallel BB''$ és $AA'' = BB''$. Ha $AB \perp a$, akkor A, A'', B'', B egy egyenesre esik és $AA'' = 2d(a; b) = BB''$. Hasonlóan belátható, hogy $BB'' \parallel CC''$ és $BB'' = CC''$. Tehát $ABC\Delta$ -t $\overrightarrow{AA''} = 2\overrightarrow{TU}$ vektorral eltolva $A''B''C''\Delta$ adódik.

490. Legyen a P pont merőleges vetülete a -n T_a ; b -n T_b . P tükörképe a -ra $P' \Rightarrow \overrightarrow{PT_a} = \overrightarrow{T_a P'}$.

P' tükörképe b -re $P'' \Rightarrow \overrightarrow{P'T_b} = \overrightarrow{T_b P''}$. $\overrightarrow{PP''} = \overrightarrow{PT_a} + \overrightarrow{T_a P'} + \overrightarrow{P'T_b} + \overrightarrow{T_b P''} = 2\overrightarrow{T_a P'} + 2\overrightarrow{T_b P''} = 2\overrightarrow{T_a T_b}$.

491. 1. eset: $P \notin t_1$ és $P \notin t_2$. P -t t_1 egyenesre tükrözve $\Rightarrow POT_1\Delta \cong P'OT_1\Delta$. P' -t t_2 egyenesre tükrözve $\Rightarrow P'OT_2\Delta \cong P''OT_2\Delta$. A fentiekből következik, hogy $PO = P'O = P''O$ és $\alpha + \beta = 90^\circ \Rightarrow POP'' \sphericalangle = 180^\circ \Rightarrow P''$ pont a P pont O -ra vonatkozó tükörképe.

2. eset: $P \in t_1$ vagy $P \in t_2$. $P \equiv P'$, $PO = OP''$, $POP'' \sphericalangle = 180^\circ$ vagy $P' \equiv P''$, $PO = OP''$, $POP'' \sphericalangle = 180^\circ \Rightarrow P''$ pont a P pont O -ra vonatkozó tükörképe. Az O pont helyzete független a tengelyes tükrözések sorrendjétől.

492. Legyen P tükörképe A -ra P_A ; P tükörképe B -re P_B . $PA = AP_A$ és $P_A B = BP' \Rightarrow AB \parallel PP'$ és

$AB = \frac{1}{2} PP'$, mert AB vagy középvonala a $PP_A P'$ háromszögnek, vagy egy egyenesbe eső szakaszokról van szó $\Rightarrow \overrightarrow{PP'} = 2 \cdot \overrightarrow{AB}$. A fentiekhez hasonlóan $PB = BP_B$ és $P_B A = AP'' \Rightarrow AB \parallel PP''$ és

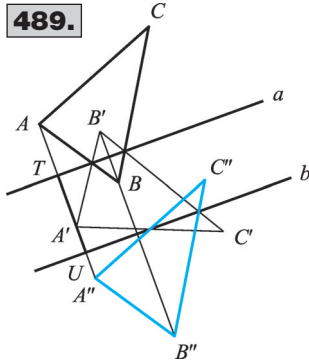
$AB = \frac{1}{2} PP'' \Rightarrow \overrightarrow{PP''} = 2 \cdot \overrightarrow{BA} \Rightarrow \overrightarrow{PP''} = -\overrightarrow{PP'} \Rightarrow P'', P, P'$ egy egyenesre illeszkedik és P felezi a $P'P''$ szakaszt.

493. Ha P, A és B pont háromszöget alkot, akkor $PA = AP'$ és $P'B = BP'' \Rightarrow AB$ középvonala a $PP''P'$ háromszögnek $\Rightarrow \overrightarrow{PP''} = 2\overrightarrow{AB}$. Ha P, A és B pont egy egyenesen van, akkor $\overrightarrow{PA} = \overrightarrow{AP'}$

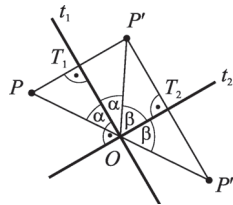
és $\overrightarrow{P'B} = \overrightarrow{BP''} \Rightarrow \overrightarrow{PP''} = \overrightarrow{PA} + \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{BP''} = (\overrightarrow{AP'} + \overrightarrow{P'B}) + \overrightarrow{AB} = \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AB} = 2 \cdot \overrightarrow{AB}$.

(Transzformációk szorzatával a megoldás: Jelöljük t_2 -vel az AB egyenesre vonatkozó tükrözést, t_1 -gyel és t_3 -mal az A pontban és B pontban AB -re állított merőleges egyenesekre vonatkozó tükrözést, I -vel az identitást, $f_{O; \varphi}$ -vel az O pont körüli φ szögű elforgatást és $\tau_{\overrightarrow{2AB}}$ -vel a $2\overrightarrow{AB}$ -ral való eltolást. $f_{B; 180^\circ} \cdot f_{A; 180^\circ} = (t_3 \cdot t_2) \cdot (t_2 \cdot t_1) = t_3 \cdot (t_2 \cdot t_2) \cdot t_1 = t_3 \cdot I \cdot t_1 = t_3 \cdot t_1 = \tau_{\overrightarrow{2AB}}$).

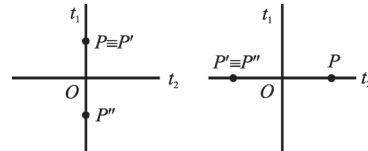
489.

491/I.

491/II.

494. Jelöljük a tükrözéseket t_a, t_b, t_c -vel, az identitást I -vel és az O pont körüli φ szögű elforgatást $f_{O, \varphi}$ -vel, ahol $O = a \cap c \cap b$ és $\varphi = 2 \cdot \sphericalangle(a; b)$. $t_c \cdot (t_b \cdot t_a) = t_c \cdot f_{O, \varphi} = t_c \cdot (t_c \cdot t) = (t_c \cdot t_c)t = I t = t$, ahol t a t_c -hez megválasztható tengelyes tükrözés. $t_c \cdot t_b \cdot t_a \cdot t_c \cdot t_b \cdot t_a = t \cdot t = I$, tehát a tükrözéssorozattal visszajutunk az eredeti pontba.

495. Jelöljük a tükrözéseket t_a, t_b, t_c -vel, az identitást I -vel és a v -ral való eltolást τ_v -vel, ahol $v \perp a$; a -tól b felé mutat és $|v| = 2 \cdot d(a; b)$. $t_c \cdot (t_b \cdot t_a) = t_c \cdot \tau_v = t_c(t_c \cdot t) = (t_c \cdot t_c)t = I t = t$, ahol t a t_c -hez megválasztható tengelyes tükrözés. $t_c \cdot t_b \cdot t_a \cdot t_c \cdot t_b \cdot t_a = t \cdot t = I$, tehát a tükrözéssorozattal visszajutunk az eredeti pontba.

496. A d vektorral való eltolás egyenlő bármely olyan K és L pontra vonatkozó középpontos tükrözések egymásutánjával, ahol $\overrightarrow{KL} = \frac{1}{2} \underline{d}$.

497. Az $ABC \triangle BC$ és AC oldalának felezőpontja rendre P és Q . Ha A -t Q -ra tükrözzük, akkor C -t kapjuk, ha C -t P -re tükrözzük, akkor B -t kapjuk. Az A pont tehát a B pontba két középpontos tükrözés egymásutánjával kerül, ami helyettesíthető egy eltolással. Az eltolás vektora: $2 \cdot \overrightarrow{QP} = \overrightarrow{AB}$.

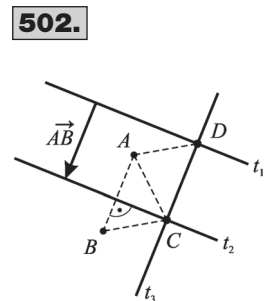
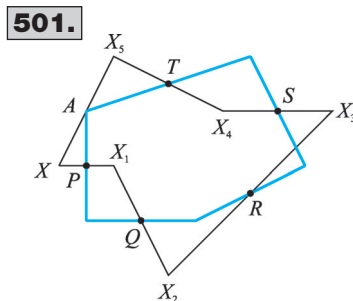
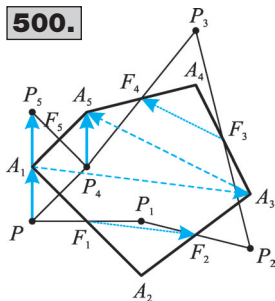
498. Adott $\overrightarrow{AB} = \overrightarrow{CD}$. A tükrözések során és $P \xrightarrow{A} P_A \xrightarrow{B} P'$ és $P \xrightarrow{C} P_C \xrightarrow{D} P''$ $\overrightarrow{PP'} = 2\overrightarrow{AB}$ és $\overrightarrow{PP''} = 2\overrightarrow{CD} \Rightarrow \overrightarrow{PP'} = \overrightarrow{PP''} \Rightarrow P'$ és P'' pont azonos.

499. $\overrightarrow{AB} = \overrightarrow{CD} \Rightarrow \overrightarrow{BD} = \overrightarrow{AC}$. $P \xrightarrow{B} P_B \xrightarrow{D} P_D \Rightarrow \overrightarrow{PP_D} = 2\overrightarrow{BD}$ és $P \xrightarrow{A} P_A \xrightarrow{C} P_C \Rightarrow \overrightarrow{PP_C} = 2\overrightarrow{AC} \Rightarrow \overrightarrow{PP_D} = \overrightarrow{PP_C} \Rightarrow P_D \equiv P_C$.

500. $\overrightarrow{PP_2} = 2\overrightarrow{F_1 F_2} = \overrightarrow{A_1 A_3}$ és $\overrightarrow{P_2 P_4} = 2\overrightarrow{F_3 F_4} = \overrightarrow{A_3 A_5} \Rightarrow \overrightarrow{PP_4} = \overrightarrow{A_1 A_5} \Rightarrow \overrightarrow{P_4 A_5} = \overrightarrow{P A_1}$. F_5 pontra tükrözve $\Rightarrow \overrightarrow{P_4 A_5} = -\overrightarrow{P_5 A_1} \Rightarrow \overrightarrow{P A_1} = -\overrightarrow{P_5 A_1} = \overrightarrow{A_1 P_5} \Rightarrow A_1$ pont felezi a PP_5 szakaszt.

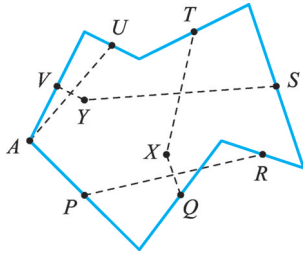
501. Tetszőleges X pontot sorban a P, Q, R, S, T felezőpontokra tükrözve, az utolsó tükröképet a kiindulási ponttal összekötő szakasz felezőpontja az ötszög P -vel és T -vel szomszédos csúcsa (ábránkon az A csúcs). Ennek a csúcsnak a P, Q, R, S, T pontokra vonatkozó tükröképei az ötszög többi csúcsai (B, C, D, E). Nincs megoldás, ha az öt felezőpont egy egyenesen van.

502. Legyenek a középpontok rendre A, B, C . $f_{C; 180^\circ} \cdot (f_{B; 180^\circ} \cdot f_{A; 180^\circ}) = f_{C; 180^\circ} \cdot \tau_{2\overrightarrow{AB}} = f_{C; 180^\circ} \cdot (t_2 \cdot t_1) = (t_3 \cdot t_2) \cdot (t_2 \cdot t_1) = t_3 \cdot (t_2 \cdot t_2) \cdot t_1 = t_3 \cdot I \cdot t_1 = t_3 \cdot t_1 = f_{D; 180^\circ}$. A fenti gondolatsorban az első két tükrözés egymásutánját egy eltolással helyettesítettük, majd azt két párhuzamos tengelyre vonatkozó tükrözés szorzatával. A harmadik középpontos tükrözés két egymásra merőleges tengelyre való tükrözés szorzata. A tükrötengelyeket úgy választjuk meg, hogy t_2 átmegy C -n és merőleges AB -re, t_1 a t_2 -vel párhuzamos és tőle AB távolságra van. t_3 a két párhuzamos tengelyre merőleges és a C ponton megy keresztül. $D = t_1 \cap t_3$. $\overrightarrow{CD} = \overrightarrow{BA}$ miatt $ABCD$ négyszög valóban paralelogramma.

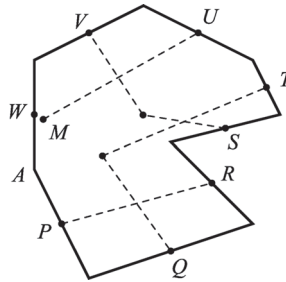

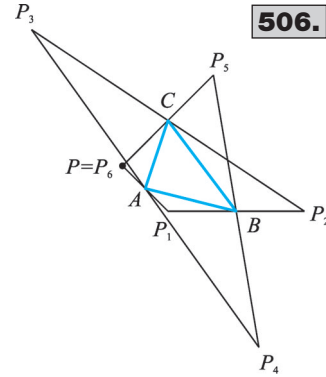
504.

505.

506.

503. Legyenek a középpontok rendre A, B, C, P . Az előző feladat állítását felhasználva:
 $f_{P,180^\circ} \cdot (f_{C,180^\circ} \cdot f_{B,180^\circ} \cdot f_{A,180^\circ}) = f_{P,180^\circ} \cdot f_{D,180^\circ} = \tau_{2DP}, \tau_{2DP} = I \Leftrightarrow D \equiv P$.

504. Jelölje P, Q, R, S, T, U, V az oldalfelező pontokat, A a hétszög egyik csúcsát az ábra szerint. A -t tükrözzük P -re, a tükörképet Q -ra, és így tovább V -ig, visszajutunk A -ba.

$f_{V,180^\circ} \cdot f_{U,180^\circ} \cdot f_{T,180^\circ} \cdot f_{S,180^\circ} \cdot (f_{R,180^\circ} \cdot f_{Q,180^\circ} \cdot f_{P,180^\circ}) = f_{V,180^\circ} \cdot f_{U,180^\circ} \cdot (f_{T,180^\circ} \cdot f_{S,180^\circ} \cdot f_{X,180^\circ}) = f_{V,180^\circ} \cdot f_{U,180^\circ} \cdot f_{Y,180^\circ} = f_{A,180^\circ}$, ahol X a Q pont tükörképe RP felezőpontjára, Y az S pont tükörképe TX felezőpontjára, A az U pont tükörképe VY felezőpontjára. A transzformációk egymásutánjának fixpontja tehát A , ami a fentiek alapján megszerkeszthető, ha az oldalfelező pontok közül legfeljebb hat van egy egyenesen. Az A pont ismeretében a többi csúcspont középpontos tükrözéssel megkapható.

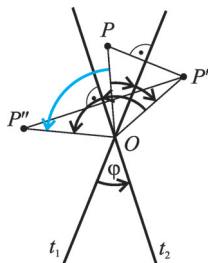
505. Az ábra jelöléseit használva az $f_{W,180^\circ} \cdot f_{V,180^\circ} \cdot f_{U,180^\circ} \cdot f_{T,180^\circ} \cdot f_{S,180^\circ} \cdot f_{R,180^\circ} \cdot f_{Q,180^\circ} \cdot f_{P,180^\circ}$ transzformációsorozat A -t saját magába viszi. Az 504. feladatban láttuk, hogy a hét felezéspont-ra vonatkozó tükrözés egymásutánja egyetlen középpontos tükrözéssel helyettesíthető, így a transzformációsorozat $f_{W,180^\circ} \cdot f_{M,180^\circ}$ lesz. Két középpontos tükrözés egymásutánja vagy nullvektortól különböző vektorral való eltolás vagy identitás. Az eltolásnak nincs fixpontja, ezért $f_{W,180^\circ} \cdot f_{M,180^\circ} = I$ kell legyen, ami akkor és csak akkor teljesül, ha $W \equiv M$, azaz W egyértelműen megadható $P, Q, \dots, U$ ismeretében.

506. $\vec{PP}_2 = 2\vec{AB}, P_2\vec{P}_4 = 2\vec{CA}, P_4\vec{P}_6 = 2\vec{BC} \Rightarrow \vec{PP}_6 = 2(\vec{AB} + \vec{BC} + \vec{CA}) = 0 \Rightarrow P \equiv P_6$.

507. Legyen a t_1, t_2 tengely metszéspontja O . Tetszőleges P pontra irányított szögekkel: $\sphericalangle(PO; t_1) = \sphericalangle(t_1; P'O)$ és $\sphericalangle(P'O; t_2) = \sphericalangle(t_2; P''O)$. $\sphericalangle(PO; P''O) = \sphericalangle(PO; t_1) + \sphericalangle(t_1; P'O) + \sphericalangle(P'O; t_2) + \sphericalangle(t_2; P''O) = 2 \cdot \sphericalangle(t_1; P'O) + 2 \cdot \sphericalangle(P'O; t_2) = 2 \cdot \sphericalangle(t_1; t_2)$.

508. Az O pont körüli α szögű forgatás során $O' \equiv O$, ezért a két tengely metszéspontja az O pont. Ha t_1 tetszőleges O pontra illeszkedő egyenes és t_2 olyan O ponton átmenő egyenes, amelynek t_1 egyenessel bezárt irányított szöge $\alpha/2$, akkor az O pont körüli α szögű forgatás helyettesíthető a t_1 és t_2 tengelyre vonatkozó tükrözések egymásutánjával.

507.

Szerkesztés: ① Tetszőleges O -tól különböző P pontot elforgatunk α szöggel $\rightarrow P'$. ② PO egyenes: t_1 és PP' felező merőlegese: t_2 . Végtelen sok megoldás van.

509. a) Az O pontra vonatkozó tükrözés esetén $O' \equiv O$, O -tól különböző P pontra $P'O = PO$ és $POP' \sphericalangle = 180^\circ$. Ez az O pont körüli 180° -os forgatás definíciója.

b) Az O pont körüli 180° -os forgatás esetén $O' \equiv O$, O -tól különböző P pontra $P'O = PO$ és $POP' \sphericalangle = 180^\circ \Rightarrow O$ pont felezi a PP' szakaszt. Ez az O pontra vonatkozó tükrözés definíciója.

A háromszög nevezetes vonalai és körei

Középvonal

510. A háromszög középvonala feleakkora, mint a nem felezett oldal. a) 3,5 cm; 4,5 cm; 6 cm.

b) $\frac{1}{3}$ cm; $\frac{2}{5}$ cm; $\frac{7}{12}$ cm. c) m ; $\frac{3}{2}n$; $\frac{l}{4}$. d) $\frac{2m+3n}{2}$; $\frac{2m-3n}{2}$; $\frac{3}{4}m$.

511. A háromszög középvonala feleakkora, mint a nem felezett oldal. A háromszög megfelelő

oldalai: a) 4 cm; 8 cm; 10 cm. b) 1 cm; $\frac{4}{3}$ cm; $\frac{5}{2}$ cm. c) m ; $\frac{4n}{3}$; $m+n$.

512. Az $ABC\Delta$ oldalfelező pontjai rendre E ; F ; D . $S_4 = k_{AED} + k_{EBF} + k_{DFC} + k_{DEF}$;

$$S_4 = \left(\frac{c}{2} + \frac{a}{2} + \frac{b}{2}\right) + \left(\frac{c}{2} + \frac{a}{2} + \frac{b}{2}\right) + \left(\frac{c}{2} + \frac{a}{2} + \frac{b}{2}\right) + \left(\frac{c}{2} + \frac{a}{2} + \frac{b}{2}\right) = 2c + 2a + 2b = 2k_{ABC};$$

$k_{ABC} = \frac{S_4}{2}$. a) 10 cm. b) $\frac{15}{4}$ cm. c) $\frac{d}{2}$ cm.

513. A az $OBC\Delta$ OB oldalánál felezéspontja $\rightarrow$ az A -n át húzott párhuzamos a háromszög középvonala $\rightarrow P$ felezi BC -t.

514. Legyenek a szög szárai a és b , csúcsa O . A szerkesztés: ① P -n át párhuzamos b -vel $\rightarrow e$. ② $e \cap a = A$. ③ $O \xrightarrow{A\text{-ra tükr.}} B$. ④ $e(B; P) \cap b = C$. $AP \parallel OC$ és $AO = AB$ miatt AP az $OCB\Delta$ középvonala $\Rightarrow P$ felezi BC -t.

515. A háromszög 12 cm hosszú befogójával párhuzamos középvonala az átfogó felezéspontjának távolsága a másik befogótól. A keresett távolság 6 cm.

516. A tető metszetháromszögének a 4,8 m hosszú oldalával párhuzamos középvonala az összekötő gerenda. Hossza 2,4 m.

517. Az R repülőtérről A_1, B_1 pontokba jutnak fél óra alatt: $A_1B_1 = 180$ km. A_2, B_2 pontokba jutnak 1 óra múlva. A_1 felezi az A_2R szakaszt, B_1 felezi a B_2R szakaszt $\Rightarrow A_1B_1$ az $A_2B_2R\Delta$ középvonala $\Rightarrow A_2B_2 = 360$ km.

518. Az $A_iB_iC_i\Delta$ oldalfelező pontjai rendre E_i ; F_i ; D_i .

$$\left. \begin{array}{l} \underline{A_1B_1} = 2D_1F_1 = 2D_2F_2 = \underline{A_2B_2} \\ \underline{B_1C_1} = 2D_1E_1 = 2D_2E_2 = \underline{B_2C_2} \\ \underline{A_1C_1} = 2E_1F_1 = 2E_2F_2 = \underline{A_2C_2} \end{array} \right\} \Rightarrow \underline{A_1B_1C_1\Delta} \cong \underline{A_2B_2C_2\Delta}.$$

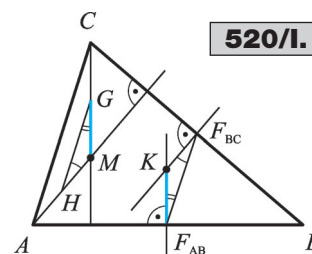
519. Az $ABC\Delta$ csúcsait P -vel összekötő AP, BP, CP szakaszok felezőpontjai rendre E, F, D . EF középvonal az $ABP\Delta$ -ben $\Rightarrow EF = \frac{c}{2}$. FD középvonal a $BPC\Delta$ -ben $\Rightarrow FD = \frac{a}{2}$. ED közép-

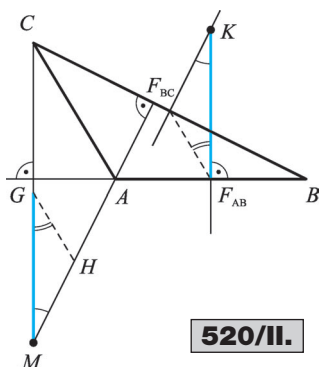
vonala az $APC\Delta$ -ben $\Rightarrow ED = \frac{b}{2}$. Az $EFD\Delta$ oldalai: $\frac{c}{2}$; $\frac{a}{2}$; $\frac{b}{2}$, tehát függetlenek P helyzetétől.

Megjegyzés: Ha P az A, B vagy C csúcsok valamelyikével megegyezik, akkor is igaz, hogy a felezéspontok által alkotott háromszög oldalai feleakkorák, mint az ABC háromszög oldalai. Ebben az esetben P maga lesz a felezéspont is.

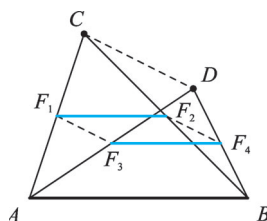
520. 1. eset: A háromszög hegyesszögű vagy tompaszögű. Legyen G az MC szakasz, H az MA szakasz felezéspontja! $F_{AB}F_{BC}$

középvonal az $ABC\Delta$ -ben $\Rightarrow F_{AB}F_{BC} = \frac{AC}{2}$ és $F_{AB}F_{BC} \parallel AC$.

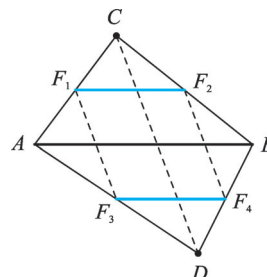

520/II.

522/I.

522/II.

GH középvonal az AMC $\triangle$ -ben $\Rightarrow GH = \frac{AC}{2}$ és $GH \parallel AC$. $\Rightarrow GH = F_{AB}F_{BC}$ és $GH \parallel F_{AB}F_{BC} \Rightarrow$ az ábrán egyformán jelölt szögek váltószögek, tehát egyenlők $\Rightarrow GHM\triangle \cong F_{AB}F_{BC}K\triangle \Rightarrow MG = KF_{AB} \Rightarrow \underline{MC = 2KF_{AB}}$.

2. eset: A háromszög derékszögű. $KF_{AB} \parallel AC = MC$ és $KF_{AB} = \frac{AC}{2} = \frac{MC}{2}$.

521. P -t összekötjük az e egyenes Q_1, Q_2, Q_3 pontjával. $PQ_1 = Q_1R_1$ és $PQ_2 = Q_2R_2$ miatt Q_1Q_2 középvonal az R_1R_2P $\triangle$ -ben $\Rightarrow R_1R_2 \parallel Q_1Q_2 \Rightarrow R_1R_2 \parallel e$.

Hasonlóan megmutatható, hogy $R_2R_3 \parallel e$. Mivel R_2 -n át e -vel csak egy párhuzamos húzható, R_1 és R_3 is ezen az egyetlen párhuzamoson kell legyenek. A keresett pontthalmaz egy az e -vel párhuzamos olyan egyenes, amely kétszer olyan távol van P -től, mint e .

522. F_1 felezi AC -t, F_2 felezi BC -t $\Rightarrow F_1F_2$ középvonal az ABC $\triangle$ -ben $\Rightarrow F_1F_2 = \frac{AB}{2}$. F_3 felezi

AD -t, F_4 felezi BD -t $\Rightarrow F_3F_4$ középvonal az ABD $\triangle$ -ben $\Rightarrow F_3F_4 = \frac{AB}{2}$. A két következményt

összevetve: $F_1F_2 = F_3F_4$. F_1 felezi AC -t, F_3 felezi AD -t $\Rightarrow F_1F_3$ középvonal az ADC $\triangle$ -ben $\Rightarrow F_1F_3 =$

$= \frac{CD}{2}$. F_2 felezi BC -t, F_4 felezi BD -t $\Rightarrow F_2F_4$ középvonal az BCD $\triangle$ -ben $\Rightarrow F_2F_4 = \frac{CD}{2}$. A két

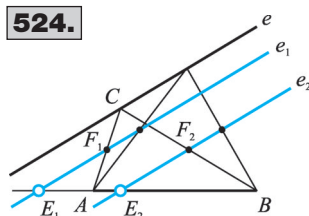
következményt összevetve: $F_1F_3 = F_2F_4$. Ezzel megmutattuk a két egyenlő szakaszpárt.

523. 1. eset: AB nem merőleges e -re és A és B közül legfeljebb az egyik van e -n. AB merőleges vetülete e -re A_1B_1 . AB -t eltoljuk $\vec{AA_1}$ -ral: A_1B_2 ($F \rightarrow F_2$). F_2F_1 középvonala az $A_1B_1B_2\triangle$ -nek. $\Rightarrow F_1$ felezi A_1B_1 -et.

2. eset: $A \in e$ és $B \in e$. $A; F; B$ fixpontok $\Rightarrow$ az állítás igaz.

3. eset: $AB \perp e$. $A; F; B$ képe T .

524. $C \in e$, F_1 felezi AC -t $\Rightarrow$ az F_1 pontok az e -vel párhuzamos e_1 egyenesen vannak, amelyre $d(A; e) = 2d(e_1; e)$. F_2 felezi BC -t $\Rightarrow$ az F_2 pontok az e -vel párhuzamos e_2 egyenesen vannak, amelyre $d(B; e) = 2d(e_2; e)$. e_1 , illetve e_2 egyenesnek AB egyenesével való E_1 , illetve E_2 metszéspontja nem tartozik a pontthalmazhoz, mivel ebben az esetben $C \in e(A; B)$ miatt nem létezik a háromszög.

524.

525. CF_c az $ABC\triangle$ súlyvonala. FF_c az $F_bF_cF_a\triangle$ súlyvonala. $F_bF_c \parallel CF_a$ és $F_cF_a \parallel F_bC$ miatt az $F_bF_cF_aC$ négyszög paralelogramma $\Rightarrow F_bF_a$ átló felezi a CF_c átlót $\Rightarrow F_cF$ része a CF_c átlónak $\Rightarrow F_bF_cF_a\triangle$ súlyvonala része az $ABC\triangle$ súlyvonalának.

A másik két súlyvonala az állítás hasonlóan belátható.

Magasságvonal

526. Az $ABC\Delta$ oldalfelező pontjai $F_a; F_b; F_c$. Az $F_aF_bF_c\Delta$ F_c -ből induló m_c magasságvonala merőleges F_bF_a -ra. $F_bF_a \parallel AB$ miatt $m_c \perp AB$. F_c felezi AB -t és $F_c \in m_c$, így m_c az AB szakasz felező merőlegese. Hasonlóan belátható, hogy az $F_aF_bF_c\Delta$ másik két magasságvonala is oldalfelező merőleges az ABC háromszögben. Tehát az $F_aF_bF_c\Delta$ magasságpontja az ABC háromszög oldalfelező merőlegeseinek metszéspontja, azaz körülírt körének középpontja.

527. a) $\gamma = 180^\circ - 62^\circ - 43^\circ = 75^\circ$. A beírt kör középpontja a belső szögfelezők O_0 metszéspontja. $\sphericalangle AO_0B = 180^\circ - (62^\circ : 2) - (43^\circ : 2) = \underline{127,5^\circ}$. $\sphericalangle BO_0C = 180^\circ - (43^\circ : 2) - (75^\circ : 2) = \underline{121^\circ}$. $\sphericalangle AO_0C = 360^\circ - 127,5^\circ - 121^\circ = \underline{111,5^\circ}$.

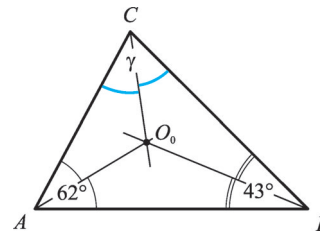
b) A háromszög hegyesszögű, ezért a magasságpont belső pont. $\Rightarrow$ Az AT_aMT_c négyszögben $\varphi = 360^\circ - (90^\circ + 62^\circ + 90^\circ) = \underline{118^\circ}$. Az M -nél levő csúcsszögek miatt BC oldal 118° -os szögben látszik a magasságpontból. Ennek mintájára belátható, hogy $\sphericalangle AMC = \underline{137^\circ}$ és $\sphericalangle AMB = \underline{105^\circ}$

528. Legyen D magasságpont az $ABC\Delta$ -ben $\Rightarrow$ I. $CD \perp AB$, II. $AD \perp BC$, III. $BD \perp AC$. Megmutatjuk, hogy A magasságpont a $BCD\Delta$ -ben: $AB \perp CD$ az I. feltétel miatt, $AC \perp BD$ a III. feltétel miatt, $AD \perp BC$ a II. feltétel miatt. AB, AC és AD magasságvonalak a $BCD\Delta$ -ben, tehát A a magasságpont ebben a háromszögben. A másik két állítás hasonlóan belátható. Megjegyzés: A gondolatmenet nem függ a D pont helyzetétől.

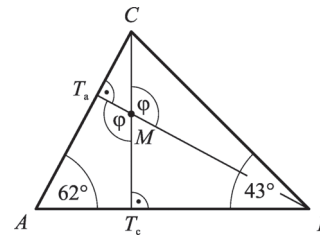
529. A szerkesztés: ① Húzzunk párhuzamost M -en át h -val: $h' \Rightarrow h' \cap c = A$. ② Húzzunk párhuzamost M -en át e -vel: $e' \Rightarrow e' \cap c = B$. ③ Húzzunk párhuzamost A -n át f -fel: $f' \Rightarrow f' \perp e'$. ④ Húzzunk párhuzamost B -n át g -vel: $g' \Rightarrow g' \perp h'$. Legyen $f' \cap g' = C \Rightarrow h'$ az $ABC\Delta$ A -ből induló magasságvonala, e' az $ABC\Delta$ B -ből induló magasságvonala $\Rightarrow h' \cap e' = M$ az $ABC\Delta$ magasságpontja $\Rightarrow MC$ az $ABC\Delta$ C -ből induló magasságvonala $\Rightarrow MC \perp c$.

530. $\left. \begin{matrix} m_b \perp b \\ m_a \perp a \end{matrix} \right\} \Rightarrow m_a \cap m_b = P$ az $ABM\Delta$ magasságpontja $\left. \begin{matrix} m \perp AB \\ P \in m \end{matrix} \right\} \Rightarrow m$ az $ABM\Delta$ harmadik magasságvonala, tehát átmegy a háromszög harmadik csúcsán, M -en.

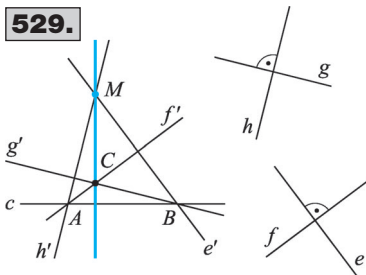
527/I.

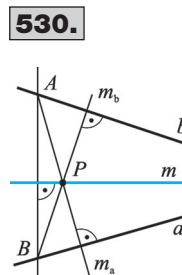
527/II.

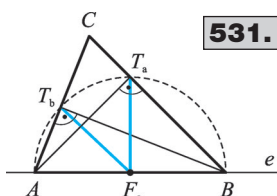
529.

530.

Thalész-kör

531.

531. T_b és T_a pontokból az AB szakasz derékszög alatt látszik $\Rightarrow \Rightarrow T_b$ és T_a rajta vannak az AB szakasz Thalész körén, melynek középpontja F_c . $\Rightarrow F_c T_b = F_c T_a$, hiszen a fenti Thalész-kör két sugaráról van szó.

532. A 531. ábra jelöléseit használhatjuk. Felhasználjuk: I. T_a és T_b pontok rajta vannak az AB szakasz Thalész körén. II. A húrfelező merőleges átmegy a kör középpontján.

A szerkesztés: ① $T_b T_a$ szakaszfelező merőlegese $\rightarrow f$. ② $f \cap e = F_c$.

③ F_c középpontú $F_c T_a$ sugarú kör $\rightarrow k_T$. ④ $k_T \cap e = \{A; B\}$. ⑤ $e(A; T_b) \cap e(B; T_a) = C$. 0 vagy 1 vagy 2 megoldás lehet.

533. Az AB szakasz A_1 és B_1 pontból is derékszög alatt látszik $\Rightarrow$ bármely $ABC\Delta$ ($C \notin AB$) esetén az A_1 és B_1 magasságtalppontok rajta vannak AB Thalész körén. A Thalész-körnek bármely, A -tól és B -től különböző alkalmas pontpárjához egyértelműen tartozik háromszög. $AB_1 \cap BA_1 = C$ mindig létezik (bármely $A_1 \in k$ -hoz létezik $B_1 \in k$, hogy AB_1 és $A_1 B$ ne legyenek párhuzamosak). Tehát AB mint átmérő fölé rajzolt kör pontjai tartoznak a pontthalmazba, A és B kivételével.

534. A szerkesztés: ① AB szakasz felezőpontja F_c . ② F_c középpontú $F_c B$ sugarú Thalész-kör $\rightarrow k_T$. ③ $k_T \cap e = C$. 0 vagy 1 vagy 2 megoldás lehet.

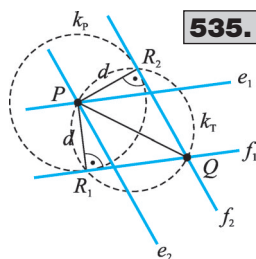
535. A szerkesztés: ① PQ szakasz Thalész köre $\rightarrow k_T$. ② P középpontú d sugarú kör $\rightarrow k_P$. ③ $k_T \cap k_P = R$. ④ $e(R; Q) = f$ egyenes. ⑤ P -n át párhuzamos f -fel $\rightarrow e$. 0 vagy 1 vagy 2 megoldás van.

536. Az $ABC\Delta$ körülírt körének középpontja az AB átfogó F_c felezőpontja. AF_c , BF_c és CF_c ennek a Thalész-körnek a sugarai $\Rightarrow AF_c = BF_c = CF_c$. Mivel F_c felezi AB -t, $AF_c = BF_c = \frac{1}{2} AB \Rightarrow \Rightarrow CF_c = \frac{1}{2} AB \Rightarrow \underline{\underline{AB = 2CF_c}}$.

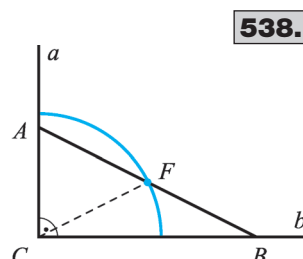
537. $F_a F_c$ középvonal az $ABC\Delta$ -ben $\Rightarrow F_a F_c = \frac{1}{2} AC$ (1). T_a pontból az AC szakasz derékszög alatt látszik $\Rightarrow T_a$ rajta van az AC szakasz Thalész körén $\Rightarrow F_b T_a = \frac{1}{2} AC$ (2). (1) és (2) összehasonlításából $F_a F_c = F_b T_a$. **1. eset:** Ha $T_a \equiv F_a$, akkor $F_b F_c F_a \Delta$ egyenlő szárú.

2. eset: Ha $T_a \neq F_a$, akkor $F_b F_c$ középvonal az $ABC\Delta$ -ben $\Rightarrow F_b F_c \parallel BC \Rightarrow F_b F_c \parallel T_a F_a$. $\Rightarrow F_b F_c F_a T_a$ trapéz. $F_b T_a = F_c F_a$ és $F_b T_a$ nem párhuzamos $F_c F_a$ ($T_a \notin AC$) $\Rightarrow F_b F_c F_a T_a$ húrtrapéz.

538. A Thalész-tétel miatt $FC = \frac{1}{2} d$ bármely F felezőpont esetén $\Rightarrow$ az F pont rajta van a C középpontú $\frac{1}{2} d$ sugarú körön. A derékszög tartományába eső negyedkörvonal minden pont-

535.

538.

ja előáll felezőpontként. Az a és b szárakra eső körpontok is megfelelnek, mert ilyenkor AB az a vagy a b száron van. A szakaszfelező pontok tehát a derékszög szárai között elhelyezkedő negyedkörvonalat írják le.

539. A feltétel szerint $AC = CD$. A Thalész-tétel miatt $\sphericalangle ACB = \sphericalangle CDB \Rightarrow CB$ az AD szakasz felező merőlegese $\Rightarrow CB$ az $ABD\Delta$ szimmetriatengelye $\Rightarrow \underline{AB = BD}$.

540. Legyen Q a PN szakasz és a kör közös pontja. A Thalész-tétel miatt $\sphericalangle MQN = \sphericalangle MPN$. MQ az NPM egyenlő szárú háromszög NP alaphoz tartozó magassága $\Rightarrow Q$ felezi NP -t.

541. Az AC szár, mint átmérő fölé írt kör Q -ban metszi az AB alapot. A Thalész-tétel miatt $\sphericalangle AQC = \sphericalangle APC$. CQ az ABC egyenlő szárú háromszög alaphoz tartozó magassága $\Rightarrow Q$ felezi AB -t.

542. A CF_c átmérőjű kör AC -t Q -ban, BC -t pedig P -ben metszi. A Thalész-tétel miatt $\sphericalangle F_cQC = \sphericalangle F_cPC \Rightarrow \sphericalangle AQC = \sphericalangle BPC$. Az $AQF_c\Delta$ -ben 60° és 30° a hegyesszögek $\Rightarrow AQ = \frac{1}{2} AF_c = \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} AB = \frac{1}{4} AB$. Hasonlóan belátható, hogy $BP = \frac{1}{4} BC$.

543. AB átmérőjű kör $\rightarrow k_c$. AC átmérőjű kör $\rightarrow k_b$. $k_c \cap k_b = A_1$. A_1 -ből az AB és az AC szakasz is derékszög alatt látszik, (ill. c) esetben $A_1 \equiv C \Rightarrow A_1 \in e(C; B) \Rightarrow k_c$ és k_b közös húregyenes az $ABC\Delta$ -ből induló magasságvonal. Hasonlóan belátható, hogy k_a és k_b közös húregyenes a C -ből induló, k_a és k_c közös húregyenes a B -ből induló magasságvonal. A háromszög magasságvonalai egy pontban metszik egymást $\Rightarrow$ a fenti körök húregyenesei is egy ponton mennek át.

544. A C csúcs és az M magasságpont által meghatározott szakasz Thalész körét vizsgáljuk. **1. eset:** Az $ABC\Delta$ -ben az $\sphericalangle ACB \neq 90^\circ \Rightarrow C \neq M \Rightarrow MC$ fölé nem rajzolható Thalész-kör.

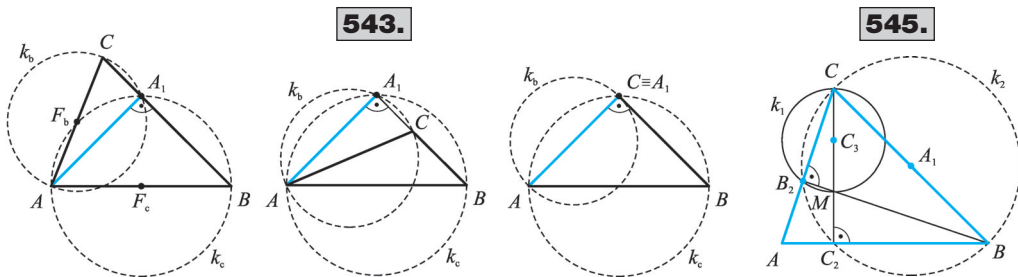
2. eset: Az $ABC\Delta$ -ben $\sphericalangle ACB = 90^\circ$. k az MC szakasz Thalész köre; $k \cap e(C; B) = A_1$; $k \cap e(C; A) = B_1$. A_1 rajta van CM Thalész körén $\Rightarrow \sphericalangle CA_1M = 90^\circ \Rightarrow MA_1$ része az A -ből induló magasságvonalnak $\Rightarrow A_1$ az A -ből induló magasságvonal talppontja. Hasonlóan belátható, hogy B_1 a B -ből induló magasságvonal talppontja.

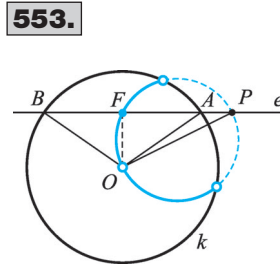
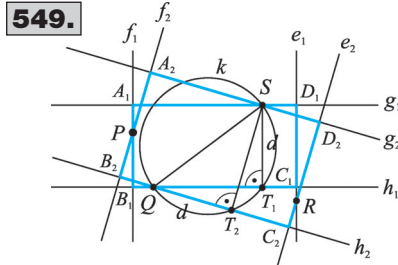
545. Felhasználjuk, hogy $BB_2 \perp AC$, ezért B_2 rajta van CM , illetve CB Thalész körén. Szerkesztés: ① C_3 középpontú, C_3B_2 sugarú kör: k_1 . ② A_1 középpontú, A_1B_2 sugarú kör: k_2 . ③ $k_1 \cap k_2 = C$. ④ C tükörképe A_1 -re: B . ⑤ $e(C; C_3) \cap k_2 = C_2$. ⑥ $e(B; C_2) \cap e(C; B_2) = A$. 0 vagy 1 megoldás lehet.

546. Az O_1 középpontú k_1 körnek és az O_2 középpontú k_2 körnek az érintési pontja E . A_1B_1 átmérő k_1 -ben, A_1E a k_2 -ből A_2 -t, B_1E pedig B_2 -t metszi ki. **1. eset:** Kívülről érintkező körökre: Thalész-tétel miatt $\sphericalangle A_1EB_1 = 90^\circ$. $\sphericalangle A_1EB_1 = \sphericalangle A_2EB_2$ és $\sphericalangle A_2EB_2 = 90^\circ$. Thalész-tétel megfordítása miatt $O_2 \in A_2B_2$.

2. eset: Belülről érintő körre: Thalész-tétel miatt $\sphericalangle A_1EB_1 = 90^\circ$. $\sphericalangle A_1EB_1 = \sphericalangle A_2EB_2$ szöggel. Thalész-tétel megfordítása miatt $O_2 \in A_2B_2$.

547. Legyen az $ABC\Delta$ köré írható kör középpontja O ; az OA Thalész köre pedig k_r . Legyen $k_r \cap AB = E$ és $k_r \cap AC = F$! Thalész-tétel miatt $\sphericalangle AEO = 90^\circ$. $OE \perp AB$ miatt OE az AB szakasz felezőmerőlegese, hiszen a körülírt kör középpontja az oldalfelező merőlegesek metszéspontja.

O -ból AB -re csak egy merőleges állítható, tehát annak a felezésponton kell átmennie. $\Rightarrow E$ felezi AB -t. Hasonlóan belátható, hogy F felezi AC -t.

548. AB a két kör közös húrja; AC átmérő a k_1 körben; AD átmérő a k_2 körben. **1. eset:** $B \neq D$. A Thalész-tétel miatt $\sphericalangle CBA = \sphericalangle DBA \Rightarrow C, B$ és D egy egyenesen vannak.

2. eset: $B \equiv D$. Az állítás ebben az esetben nyilvánvaló.

549. A szerkesztés: ① SQ Thalész köre $\rightarrow k$. ② Az S középpontú d sugarú körnek k -val való metszéspontja T_1 ; a Q középpontú d sugarú kör k -val való metszéspontja T_2 . Elegendő PS egyik félsíkjaiban rajzolni. ③ ST_1 -vel párhuzamos R -en át $\rightarrow e_i$. ST_2 -vel párhuzamos P -n át $\rightarrow f_i$. Q -ban merőleges f_i -re $\rightarrow h_i$. S -ben merőleges f_i -re $\rightarrow g_i$. ④ $e_i \cap g_i = D_i$; $e_i \cap h_i = C_i$; $f_i \cap g_i = A_i$; $f_i \cap h_i = B_i$. 0 vagy 1 vagy 2 megoldás lehetséges.

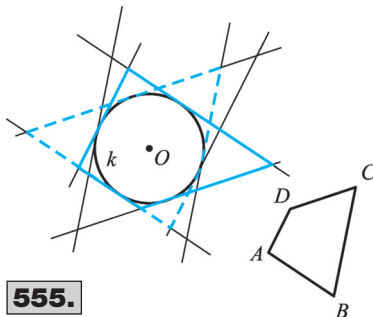
550. Egy tetszőleges, P -n áthaladó e egyenesen a Q talppont rajta van a TP szakasz Thalész körén. E Thalész-körnek bármely T -től és P -től különböző pontja egyértelműen meghatározza a hozzá tartozó egyenest. A keresett pontthalmaz a PT szakasz mint átmérő fölé rajzolt kör a P és T pontok kivételével.

551. A rombusz átlói merőlegesek egymásra, ezért az átlók M metszéspontja mindig rajta lesz a rögzített AB szakasz Thalész körén. A Thalész-kör minden pontjához megadható egy rombusz az A , ill. B pontok M -re való tükrözésével. A keresett pontthalmaz az AB átmérőjű kör, az A és B pontok kivételével.

552. Legyen az AB húr és az OB sugár Thalész körének metszéspontja Q . Q rajta van OB szakasz Thalész körén, ezért $\sphericalangle OQB = 90^\circ$. OQ az AOB egyenlő szárú háromszög alaphoz tartozó magassága $\Rightarrow Q$ felezi AB -t.

553. $AOB\Delta$ egyenlő szárú $\Rightarrow OF \perp AB \Rightarrow OF \perp FP$. F rajta van OP Thalész körén. A Thalész-kör k -n belüli bármely F pontja egyértelműen meghatároz egy P -n átmenő húr, aminek F a felezőpontja. Kivétel ez alól a P és O pont. A keresett pontthalmaz az OP átmérőjű kör k -n belüli része, az O és P pontokat kivéve.

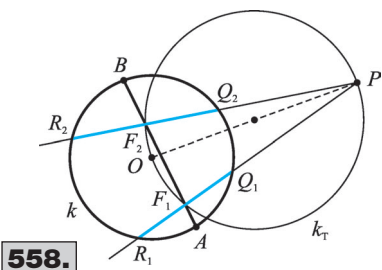
A háromszög beírt és hozzáírt körei

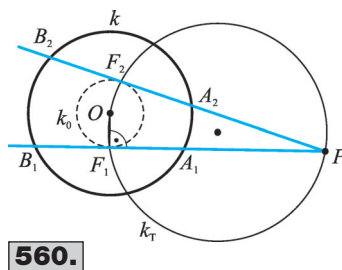
554. Felhasználjuk: az érintési pontba húzott sugár merőleges az érintőre. A szerkesztés: ① O -ból merőleges e -re $\rightarrow m$. ② $m \cap k = \{E_1; E_2\}$. ③ E_1 -en át párhuzamos e -vel $\rightarrow f_1$. ④ E_2 -n át párhuzamos e -vel $\rightarrow f_2$. Két megoldás van.

555. A szerkesztés: ① A megadott négyszög különböző oldalégyeneseit kiválasztva megszerkesztjük a k körhöz a kiválasztott oldalégyenesekkel párhuzamos érintőket (l. 554. feladat). ② Az érintők közül úgy választunk oldalégyeneseket, hogy azok körülfogják a kört.

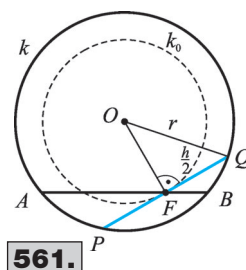
556. $OP = 3$ cm. P -n áthaladó egyenest szerkesztünk, ami O -tól 2 cm távolságra halad. A szerkesztés: ① O kö-

558.

560.

561.

zéppontú 2 cm sugarú kör $\rightarrow k$. ② OP Thalész köre $\rightarrow k_T$. ③ $k_T \cap k = \{E_1; E_2\}$. ④ $e(P; E_1) = e_1$; $e(P; E_2) = e_2$.

557. Adott: O ; P és e távolság. Felhasználjuk: Az érintési pont rajta van a középpont és a külső pont fölé rajzolt Thalész-körön. A szerkesztés: ① OP Thalész köre $\rightarrow k_T$. ② P középpontú e sugarú kör $\rightarrow k_p$. ③ $k_T \cap k_p = \{E_1; E_2\}$. ④ O középpontú, OE_1 sugarú kör $\rightarrow k$. Nincs megoldás, ha $e \geq OP$, 1 megoldás van egyébként.

558. Olyan PR egyenest keresünk, amelyre $RF = FQ$. F felezi RQ -t $\Rightarrow OFQ \sphericalangle = \sphericalangle \Rightarrow F$ rajta van OP Thalész körén. A szerkesztés: ① OP Thalész köre $\rightarrow k_T$. ② $k_T \cap AB = F$. ③ $e(P; F)$ a megoldás. 0 vagy 1 vagy 2 megoldás lehet.

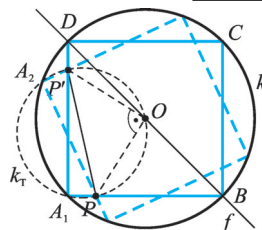
559. Az O középpontú kör h hosszúságú AB húrjának felezőpontja legyen F . FOB derékszögű háromszög átfogója r , egyik befogója $FB = \frac{h}{2}$. A másik befogó Pitagorasz-tétellel $FO = \sqrt{r^2 - \frac{h^2}{4}}$ = állandó. Az egyenlő húrok F felezéspontjai az O középpontú $\sqrt{r^2 - \frac{h^2}{4}}$ sugarú körön vannak. E kör minden pontjához egyértelműen egy h hosszúságú húr tartozik. A keresett pontthalmaz egy k -val koncentrikus $\sqrt{r^2 - \frac{h^2}{4}}$ sugarú kör.

560. Felhasználjuk: $OF \perp BA \Rightarrow OFP \sphericalangle = \sphericalangle$. Az AB húr F felezéspontja $\sqrt{r^2 - \frac{h^2}{4}}$ távolságra van O -tól (559. feladat). A szerkesztés: ① OP Thalész köre $\rightarrow k_T$. ② O középpontú OF sugarú kör $\rightarrow k_0$. ③ $k_0 \cap k_T = F$. ④ $e(P; F) \cap k = \{A; B\}$. Két megoldás van.

561. Felhasználjuk: F felezi PQ -t $\Rightarrow OFQ \sphericalangle = \sphericalangle$. Az OFQ derékszögű háromszög OQ átfogója r , FQ befogója $\frac{h}{2} \Rightarrow OF$ befogó hossza megszerkeszthető. A szerkesztés: ① Az előzetesen megszerkesztett OF távolsággal mint sugárral O középpontú kör $\rightarrow k_0$. ② $k_0 \cap AB = F$. ③ F -ben merőleges OF -re $\rightarrow$ a keresett húr egyenese. 0 vagy 1 vagy 2 megoldás lehet.

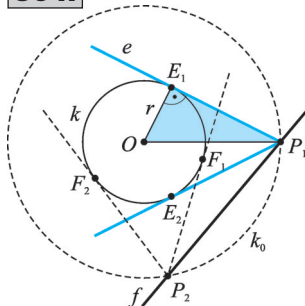
562. Felhasználjuk: a négyzet forgásszimmetrikus az O körüli 90° -os elforgatásra. A szerkesztés: ① P -t elforgatjuk O körül 90° -kal $\rightarrow P'$. ② PP' Thalész köre $\rightarrow k_T$. ③ $k_T \cap k = A$. ④ A -t középpontosan tükrözzük O -ra $\rightarrow C$. ⑤ AC felező merőlegese $\rightarrow f$. ⑥ $f \cap k = \{B; D\}$. 0 vagy 1 vagy 2 megoldás lehet.

563. Az AB átmérő meghosszabbításán helyezkedik el P , amelyből a körhöz húzott érintők érintési pontjai E_1 és E_2 . Az OE_1P derékszögű háromszögben ismerjük az $OE_1 = r$ befogót. Egy segédábrán

562.

564.

az OP átfogó hossza megszerkeszthető. O -ból mindkét irányba felmérjük AB egyenesére a megszerkesztett OP távolságot. Két megoldás van.

564. Az OPE derékszögű háromszög két ismert befogójából az OP távolság megszerkeszthető. A P pont rajta van az O középpontú OP sugarú körön $\rightarrow k_0$. $k_0 \cap f = P$. 0 vagy 1 vagy 2 megoldás van.

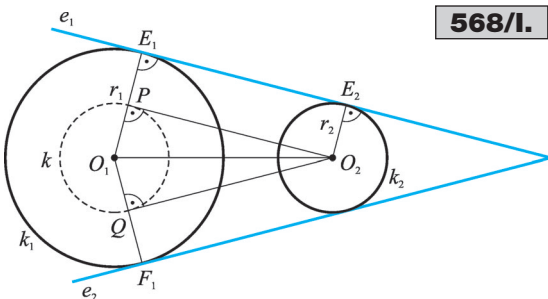
565. Az O középpontú körhöz P -ből húzott érintők érintési pontjai E_1 és E_2 . $E_1PE_2 \sphericalangle = 60^\circ \Rightarrow E_1PO \sphericalangle = 30^\circ \Rightarrow E_1OP$ derékszögű háromszögben $OP = 2OE_1 = 2r$. A keresett P pontok egy O középpontú $2r$ sugarú körön vannak. E kör minden pontja megfelel a feltételeknek. A keresett ponthalmaz a k -val koncentrikus $2r$ sugarú kör.

566. Az O középpontú körhöz P -ből húzott érintők érintési pontjai E_1 és E_2 . $E_1PE_2 \sphericalangle = \Rightarrow \Rightarrow OE_1PE_2$ négyszög egy r oldalú négyzet $\Rightarrow$ a P pontok egy O középpontú $r\sqrt{2}$ sugarú körön vannak. A szerkesztés: ① r oldalú négyzet átlója $\rightarrow r\sqrt{2}$ hosszúságú szakasz. ② O középpontú $r\sqrt{2}$ sugarú kör $\rightarrow k_0$. ③ $k_0 \cap f = P$. 0 vagy 1 vagy 2 megoldás lehet.

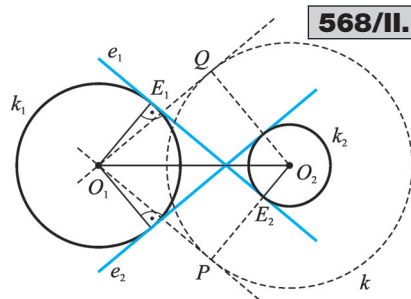
567. Legyen a két kör közös húrja AB , ami átmérő k -ban. A keresett körök K középpontjaira az AOK derékszögű háromszögben $OK = \sqrt{R^2 - r^2}$. A K középpontok egy O középpontú $\sqrt{R^2 - r^2}$ sugarú körön vannak. E kör minden pontja megfelel. A ponthalmaz egy k -val koncentrikus $\sqrt{R^2 - r^2}$ sugarú kör, ha $R > r$; nincs ilyen pont, ha $R \leq r$.

568. a) Két kör közös külső érintőinek meghatározása: **1. eset:** A két kör sugara egyenlő. O_1 -ben és O_2 -ben merőlegest állítunk a körök centrálisára. Ezeknek a körökkel való E_1, F_1 , ill. E_2, F_2 metszéspontjai lesznek az érintési pontok. E_1E_2 egyenese az egyik, F_1F_2 egyenese a másik érintő. **2. eset:** A két kör sugara különböző: Az érintő merőleges az érintési pontba húzott sugárra, ezért az $O_1E_1E_2O_2$ négyszög derékszögű trapéz. Húzzunk párhuzamost O_2 -n át E_1E_2 -vel $\rightarrow O_1O_2P$ derékszögű háromszög, melynek O_1P befogója $(r_1 - r_2)$ hosszú, O_2P befogója pedig párhuzamos a szerkesztendő érintővel. Az O_2 pontból érintőt szerkesztünk az O_1 középpontú $(r_1 - r_2)$ sugarú körhöz $\rightarrow P, Q$. O_1P félegyenesnek k_1 -gyel való metszéspontja E_1 . O_1Q félegyenesnek k_1 -gyel való metszéspontja F_1 . E_1 -ben merőleges O_1E_1 -re $\rightarrow e_1$ érintő. F_1 -ben merőleges O_1F_1 -re $\rightarrow e_2$ érintő.

b) Két kör közös belső érintőjének megszerkesztése: Toljuk el az e_1 érintőt az $\vec{E_1O_1}$ eltolásvektorral ($E_1O_1 \perp e_1, E_1O_1 = r_1$) $\Rightarrow E_1$ képe O_1, E_2 képe P . Szerkesztünk érintőt O_1 -ből az O_2 középpontú $(r_1 + r_2)$ sugarú k körhöz $\rightarrow P, Q$. Toljuk el az O_1P érintőt O_1P -re merőlegesen a k_2 kör felé r_1 távolsággal. Ez az eltolás az O_1P egyenest a k_1 és k_2 körök egyik közös belső érintőjébe viszi. Hasonlóan járunk el az O_1Q egyenessel. Így a másik közös belső érintőhöz jutunk.

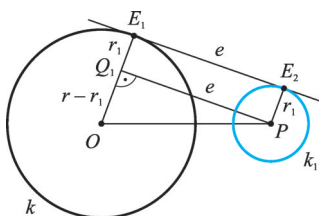

568/I.

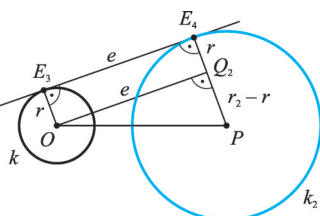

568/II.

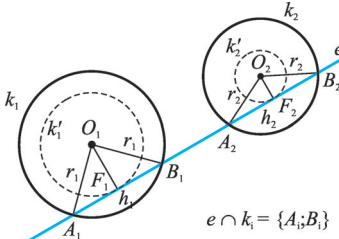
570/I.

570/II.

571.

Megjegyzések: I. A belső érintő megszerkesztésénél nincs szükség az $r_1 = r_2$ eset különválasztására. II. Két körnek akkor létezik közös belső érintője, ha $r_1 + r_2 \geq O_1O_2$. Egyenlőség esetén egy közös belső érintő van. III. Két körnek akkor létezik közös külső érintője, ha egyik sem tartalmazza a másikat.

569. A szerkesztés: ① O_1 középpontú 2 cm sugarú kör $\rightarrow k_1$. ② O_2 középpontú 1 cm sugarú kör $\rightarrow k_2$. ③ k_1 -hez és k_2 -höz a közös belső és külső érintők megszerkesztése.

570. 1. eset: Ha $e < OP$, akkor a szerkesztendő kör sugara kisebb is és nagyobb is lehet az adott kör sugaránál. a) A szerkesztendő kör sugara kisebb az adott kör sugaránál. Felhasználjuk: Az E_1E_2 közös külső érintő a Q_1P szakasz $\vec{PE}_2$ vektorral való eltolt képe.

A szerkesztés: ① $e, OP, \rightarrow OPQ_1\Delta$. ② $r - OQ_1 = r_1$. ③ P középpontú r_1 sugarú kör $\rightarrow k_1$.

b) A szerkesztendő kör sugara nagyobb az adott kör sugaránál. Felhasználjuk: Az E_3E_4 közös külső érintő a OQ_2 szakasz $\vec{OE}_3$ vektorral való eltolt képe. A szerkesztés: ① $e, OP, \rightarrow OPQ_2\Delta$.

② $r + PQ_2 = r_2$. ③ P középpontú r_2 sugarú kör $\rightarrow k_2$.

2. eset: Ha $e = OP$, akkor P középpontú r sugarú kör a megoldás.

3. eset: Ha $e > OP$, akkor nincs megoldás.

571. Felhasználjuk: A k_1 kör h_1 hosszúságú húrjainak F_1 felezőpontjai az O_1 középpontú

$\sqrt{r_1^2 - \frac{h_1^2}{4}}$ sugarú k'_1 körön vannak (559. feladat). Hasonló igaz a k_2 kör h_2 hosszú húrjaira is $\rightarrow$

$\rightarrow k'_2$. $O_1F_1 \perp A_1B_1 \Rightarrow O_1F_1 \perp e$. $O_2F_2 \perp A_2B_2 \Rightarrow O_2F_2 \perp e$. A keresett e szelő a k'_1 és k'_2 körök közös

érintője. A szerkesztés: ① O_1 középpontú $\sqrt{r_1^2 - \frac{h_1^2}{4}}$ sugarú kör $\rightarrow k'_1$.

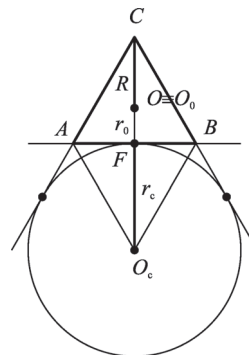
② O_2 középpontú $\sqrt{r_2^2 - \frac{h_2^2}{4}}$ sugarú kör $\rightarrow k'_2$. ③ k'_1 és k'_2 körök közös

külső és belső érintőinek megszerkesztése. 0; 1; 2; 3 vagy 4 egyenes lehetséges.

572. Egyenlő oldalú háromszögben a beírt kör középpontja és a körülírt kör középpontja megegyezik a súlyponttal. A CF súlyvonalon $CS = 2SF$. CS a körülírt kör sugara: R . SF a beírt kör sugara: r_0 . Az aláhúzott állításba beírva: $R = 2r_0$.

573. Szabályos háromszögben a beírt kör középpontja azonos a súlyponttal $\Rightarrow O_0C = 2r_0$. $ABO_0\Delta \cong ABC\Delta$, mivel O_c az A -nál és B -nél levő 120° -os külső szögek felezőinek metszéspontja $\Rightarrow FO_c = FC \Rightarrow r_c = 3r_0$.

573.

574. Az 573. ábra jelöléseit használjuk. $ABO_c\Delta \cong ABC\Delta$, mivel O_c az A -nál és B -nél levő 120° -os külső szögek felezőinek metszéspontja $\Rightarrow FO_c = FC$. A szabályos háromszög körülírt

körének középpontja egybeesik a súlyponttal: $R = \frac{2}{3} FC = \frac{2}{3} FO_c = \frac{2}{3} r_c$.

575. Legyen az $ABC\Delta$ c oldalához írt kör középpontja O_c . Felhasználjuk: $ABO_c\Delta \cong ABC\Delta$, mivel O_c az A -nál és B -nél levő 120° -os külső szögek felezőinek metszéspontja. A szerkesztés: ① k_c egy átmérője $\rightarrow f$ egyenes, F pont. ② O_c -t tükrözzük F -re $\rightarrow C$. ③ C -ben $+30^\circ$ -os és (-30°) -os szög felvétele az f egyenesre $\rightarrow b$ és a . ④ F -ben merőleges f -re $\rightarrow c$. ⑤ $b \cap c = A$; $a \cap c = B$. A feladat egyértelműen megoldható.

576. Legyenek az $ABC\Delta$ a, b, c oldalaihoz írt körök középpontjai rendre O_a, O_b, O_c . Felhasználjuk: adott csúcsnál levő belső és külső szögfelezők merőlegesek egymásra. Az $O_c O_b O_c \Delta$ oldalai az ABC háromszög külső szögfelezői. Az $O_c C$ szakasz rajta van a γ szög felezőjén, tehát merőleges $a \gamma'$ külső szög szögfelezőjére $\Rightarrow f_\gamma$ belső szögfelező az $O_a O_b O_c \Delta$ O_c -ből induló magasságvonala. Hasonlóan megmutatható, hogy f_a az O_a -ból induló, f_b az O_b -ből induló magasságvonal az $O_a O_b O_c \Delta$ -ben.

577. Felhasználjuk: külső pontból a körhöz húzott érintőszakaszok hossza egyenlő.

$AE = AG = x \Rightarrow EB = c - x \Rightarrow FB = c - x$. $GC = b - x \Rightarrow CF = b - x$. $a = CF + FB = b - x + c - x = b + c - 2x \Rightarrow x = \frac{b+c-a}{2} = \frac{b+c+a}{2} - a = s - a$, ahol s a félkerület $\Rightarrow \underline{\underline{AE = AG = s - a}}$; $\underline{\underline{FB = EB = c - x = s - b}}$; $\underline{\underline{CF = CG = b - x = s - c}}$.

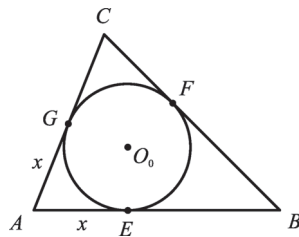
578. Felhasználjuk: külső pontból a körhöz húzott érintőszakaszok hossza egyenlő. $CE = CG$, $AE = AF$, $BG = BF$, $CE + CG = (CA + AE) + (CB + BG) = CA + AF + CB + BF = CA + CB + (AF + BF) = CA + CB + AB = k_{ABC}$, $CE = CG \Rightarrow 2CE = k_{ABC} \Rightarrow \underline{\underline{CE = \frac{k_{ABC}}{2} = s}} \Rightarrow \underline{\underline{CG = s}}$.

579. Legyenek az a oldalt érintő hozzáírt kör érintési pontjai az AC, BC és AB oldalegyeneseken rendre D, E és F . Az 578. feladat állítása szerint $AF = s$. $BF = AF - AB = s - c$, $BF = BE$ miatt $\underline{\underline{BE = s - c}}$, $\underline{\underline{CE = BC - BE = a - (s - c) = s - b}}$.

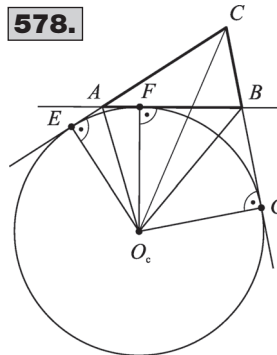
580. Az 577. feladat megoldásából $BE = s - b$. Az 579. feladat megoldásából $CF = s - b$. Tehát a két távolság valóban egyenlő.

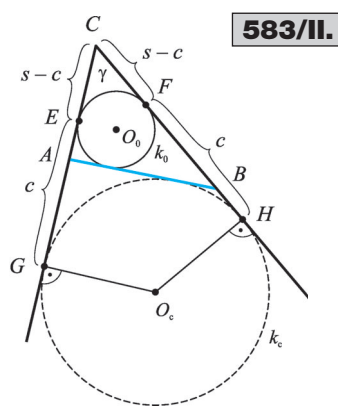
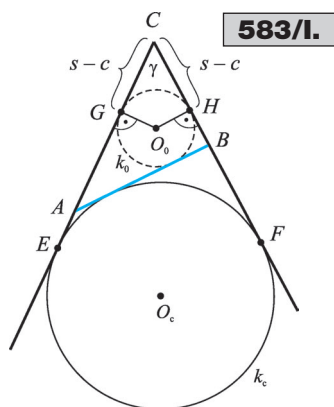
581. Legyen a c oldalon a beírt kör érintési pontja E , a hozzáírt kör érintési pontja F . **1. eset:** Ha $a = b$, akkor $E \equiv F \Rightarrow EF = 0 = a - b$. **2. eset:** Ha $a \neq b$, akkor $a > b$ feltehető. Az 577. feladat megoldásából $AE = s - a$. Az 579. feladat megoldásából $AF = s - b$. $a > b \Rightarrow AE = s - a < s - b = AF$. $\underline{\underline{EF = AF - AE = s - b - (s - a) = a - b}}$.

577.

578.

582. Legyen a háromszög a oldalát érintő hozzáírt kör középpontja O_a , érintési pontja az AB oldalegyenesen pedig E . Az 578. feladat megoldásából $AE = s \Rightarrow$ az AEO_a derékszögű háromszög befogói $AE = s$ és $O_aE = r_a \Rightarrow$ a háromszög megszerkeszthető, $AEO_a \Delta$ hegyesszöge az AO_a szögfelező miatt $\frac{\alpha}{2} \Rightarrow \alpha$.

583. Az elhelyezendő szakasz egyenese el is választhatja a szögcsúcsot és a kört, de a kör és a szögcsúcs lehet az egyenes által határolt ugyanazon félsíkban is. **1. eset:** Az elhelyezendő szakasz a k_c kör és a C szögcsúcs között van. Olyan $ABC \Delta$ -et kell szerkesztenünk, melynek adott a γ szöge, a c oldalához hozzáírt köre és a c oldal hossza. Az 578. feladat szerint $CE = CF = s$. Az 577. feladat szerint a háromszög beírt köre C -től $(s - c)$ távolságra érinti az AC és BC oldalakat. Az s és c ismeretében ezeket az érintési pontokat kijelöljük, majd ezekben a pontokban merőlegest állítunk a szög száraira $\rightarrow$ a merőlegesek metszéspontja a beírt kör középpontja $\rightarrow k_0$ a beírt kör. A k_0 és k_c közös belső érintőjének megszerkesztése $\rightarrow AB$. Nincs megoldás, ha $c \geq s$ vagy k_0 metszi k_c -t. Egy megoldás van, ha k_0 érinti k_c -t. Két megoldás van, ha k_0 kívül van k_c -n.

2. eset: Az elhelyezendő szakasz a k_0 körnek a C szögcsúccsal ellentétes oldalán van. Olyan $ABC \Delta$ -et kell szerkesztenünk, aminek adott a γ szöge, a beírt köre és a c oldal hossza. Az 577. feladat szerint $CE = CF = s - c$. Az 578. feladat szerint a háromszög c oldalhoz hozzáírt köre C -től s távolságra érinti az AC és BC oldalegyeneseket. E -ből és F -ből C -vel ellentétes oldalra felmérjük a szög szárakra a c távolságot $\rightarrow$ a c oldalhoz hozzáírt kör G és H érintési pontjai. G -ben merőlegest állítunk GC -re, H -ban HC -re $\rightarrow$ a merőlegesek metszéspontja O_0 , a c oldalhoz hozzáírt kör középpontja. O_c középpontú O_cG sugarú kör k_c . k_0 és k_c közös belső érintőjének a szög szárak közé eső darabja AB . Nincs megoldás, ha k_0 metszi k_c -t. Egy megoldás van, ha k_0 érinti k_c -t. Két megoldás van, ha k_0 kívül van k_c -n. A két esetben adódó megoldások számát összesítve 0 vagy 1; 2; 3; 4 megoldás lehetséges.

584. Adott: $r_0, r_c, a - b$. Legyen az AB oldalon a beírt kör érintési pontja E , a k_c hozzáírt köré F . Felhasználjuk: az EF szakasz az $(a - b)$ szakasszal egyenlő (581. feladat). A szerkesztés: ① $EF = a - b$ szakasz felvétele. ② E -ben merőleges EF -re, F -ben merőleges EF -re. ③ a merőlegesekre r_0 , ill. r_c szakaszok felmérése ellentétes félsíkban $\rightarrow O_0, O_c$. ④ O_0 középpontú r_0 sugarú kör $\rightarrow k_0$. O_c középpontú r_c sugarú kör $\rightarrow k_c$. ⑤ k_0 és k_c körök közös külső érintőinek megszerkesztése. ⑥ Az érintők metszéspontja C , az érintőknek EF egyenessel való metszéspontjai A és B . $r_0 \geq r_c$ esetében nincs megoldás, minden más esetben van.

585. Az 577. feladat megoldásából $AE_1 = s - a$. Az 578. feladat megoldásából $AE_2 = s$. $\underline{\underline{E_1E_2 = AE_2 - AE_1 = s - (s - a) = a}}$.

586. Legyen az AB átfogójú derékszögű háromszög BC oldalának egyenesén a beírt kör érin-

tési pontja E_1 , az átfogót érintő hozzáírt kör érintési pontja E_2 . Az $O_0E_1C\Delta$ egyenlő szárú derékszögű, hiszen $O_0CE_1\angle = 45^\circ \Rightarrow CE_1 = r_0 = s - c$ (l. 577. feladat). $O_cE_2C\Delta$ -ben $CE_2 = r_c = s$ (l. 578. feladat). $r_c - r_0 = s - (s - c) = c$.

587. $CE_1O_0E_2$ négyszög minden szöge derékszög és $CE_1 = CE_2 \Rightarrow CE_1O_0E_2$ négyzet $\Rightarrow CE_1 = r_0$.

Az 577. feladat megoldásából $CE_1 = s - c \Rightarrow r_0 = s - c = \frac{a + b + c}{2} - c \Rightarrow 2r_0 + c = a + b$.

588. Az 587. feladat megoldásából: $a + b = 2r_0 + c \Rightarrow c = a + b - 2r_0 \Rightarrow$ Olyan derékszögű háromszöget kell szerkeszteni, amelyben ismert a befogók összege és az átfogó. Forgassuk el az A csücsöt C körül (-90°) -kal $\rightarrow A' \Rightarrow AA'C\Delta$ egyenlő szárú derékszögű $\Rightarrow CA'A\angle = 45^\circ$. A szerkesztés: ① $A'B = a + b$ hosszúságú szakasz felvétele. ② A' -ben $A'B$ -re 45° -os szög $\rightarrow f$. ③ B középpontú c sugarú kör $\rightarrow k_B$. ④ $k_B \cap f = A$. ⑤ A -ból merőleges $A'B$ -re $\Rightarrow C$. 0 vagy 1 vagy 2 megoldás lehet.

589. A háromszög derékszögű csúcsa C -ben van. $a)$ Legyen a beírt kör érintési pontja AC -n

E . $CE = r_0$, másrészt az 577. feladat megoldásából $CE = s - c \Rightarrow r_0 = s - c = \frac{a + b + c}{2} - c =$

$$= \frac{a + b - c}{2}.$$

$b)$ Legyen a k_c hozzáírt kör érintési pontja a CA egyenesen F . O_c rajta van a derékszög felezőjén, ezért $O_cFC\Delta$ egyenlő szárú derékszögű $\Rightarrow CF = r_c$. Az 578. feladat megoldásából $CF = s$, $r_c = s = \frac{a + b + c}{2}$.

590. Legyen a k_c hozzáírt kör érintési pontja a CB , ill. CA befogók egyenesén E_1 , ill. E_2 . Derékszögű háromszögben az $O_cE_1CE_2$ négyszög négyzet, mert minden szöge derékszög és $E_2O_c = O_cE_1 = r_c$. A szerkesztés: ① r_c oldalú négyzet $\rightarrow O_cE_1CE_2$ négyzet. ② O_c középpontú r_c sugarú kör $\rightarrow k_c$. ③ E_2C -vel α szöget bezáró tetszőleges e egyenes szerkesztése. ④ e -vel párhuzamos, C -hez közelebbi érintő szerkesztése a k_c körhöz. ⑤ Az érintőnek a C csücsű derékszög száraival való metszéspontjai A és B . Egy megoldás van.

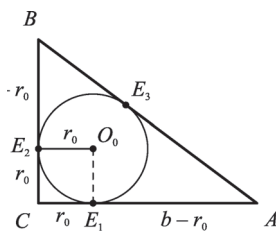
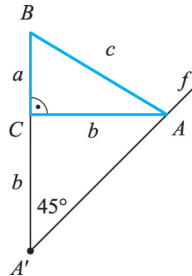
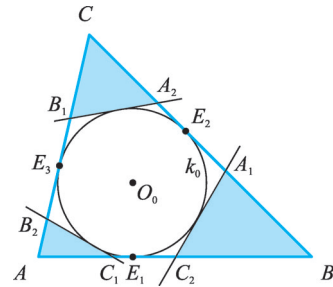
591. Legyen C a derékszögű csúcs, és a k_c hozzáírt kör érintési pontjai a befogók egyenesén E_1 és E_2 . Az 578. feladat megoldásából tudjuk, hogy $CE_2 = s$. $E_1O_cE_2C$ négyszög r_c oldalú négyzet.

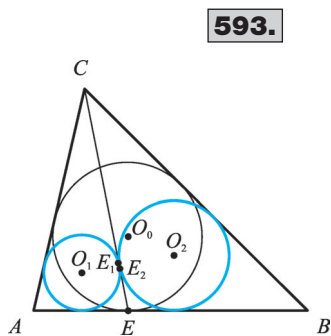
$CE_2 = r_c = s = \frac{a + b + c}{2} \Rightarrow c = 2r_c - (a + b)$. Az adatokat behelyettesítve: $c = 7$ cm.

592. Egy körhöz külső pontból húzott érintőszakaszok egyenlők. $\Rightarrow A_2B_1 = A_2E_2 + B_1E_3$ és $B_2C_1 = B_2E_3 + C_1E_1$ és $C_2A_1 = C_2E_1 + A_1E_2 \Rightarrow k_{AC_1B_2} + k_{CB_1A_2} + k_{BA_1C_2} =$

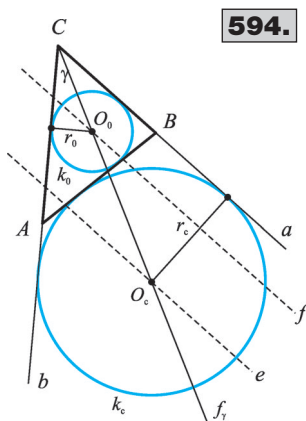
$$= (AC_1 + B_2E_3 + C_1E_1 + B_2A) + (CB_1 + A_2E_2 + B_1E_3 + CA_2) + (BA_1 + C_2E_1 + A_1E_2 + C_2B) =$$

$$= AB + BC + CA = k_{ABC}.$$

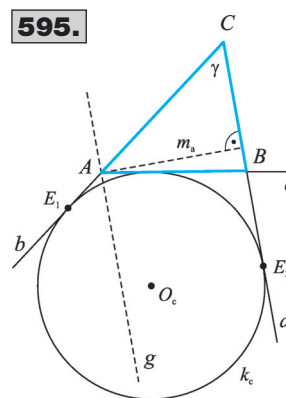
587.**588.****592.**

593.

594.

595.

593. Az $AEC\Delta$ oldalai: $AC = b$; $AE = s - a$; $CE = x$. Ebben a háromszögben a félkerület: $s_1 = \frac{b + s - a + x}{2}$. Az 577. feladat eredményét felhasználva $EE_1 = s_1 - b = \frac{b + s - a + x}{2} - b = \frac{s + x - a - b}{2}$. A $BEC\Delta$ oldalai: $BC = a$; $BE = s - b$; $CE = x$. Ebben a háromszögben a félkerület: $s_2 = \frac{a + s - b + x}{2}$. Az 577. feladat eredményét felhasználva $EE_2 = s_2 - a = \frac{a + s - b + x}{2} - a = \frac{s + x - a - b}{2}$. Az aláhúzottak egyenlősége miatt $E_1 \equiv E_2$.

594. A szerkesztés: ① γ szög felvétele $\rightarrow a$ és b félegyenes. ② γ szögfelezője f_γ . ③ párhuzamos a -tól r_c távolságra $\rightarrow e$. ④ $e \cap f_\gamma = O_c$, O_c középpontú r_c sugarú kör $\rightarrow k_c$. ⑤ párhuzamos a -tól r_0 távolságra $\rightarrow f$. ⑥ $f \cap f_\gamma = O_0$, O_0 középpontú r_0 sugarú kör $\rightarrow k_0$. ⑦ k_c és k_0 közös belső érintőinek b -vel való metszéspontja A , a -val való metszéspontja B . 0 vagy 1 egyenlő szárú vagy 2 egybevágó háromszög lehet.

595. Felhasználjuk az 578. feladat megoldását: $CE_1 = CE_2 = s$. A szerkesztés: ① γ szög felvétele $\rightarrow a$ és b félegyenes; C csúcs. ② a -ra és b -re C -ből $s = \frac{k_{ABC}}{2} \rightarrow E_1; E_2$. ③ E_1 -ben merőleges b -re, E_2 -ben merőleges a -ra; a merőlegesek metszéspontja $O_c \rightarrow a$ oldalhoz hozzáírt kör k_c . ④ a -val párhuzamos m_a távolságra a szögtartományban $\rightarrow g$. ⑤ $g \cap b = A$. ⑥ A -ból érintő k_c -hez $\rightarrow e$. ⑦ $e \cap a = B$. 0 vagy 1 megoldás lehet.

596. Az 578. feladat megoldásából $CE_1 = CE_2 = s$, ahol E_1 és E_2 a k_c hozzáírt kör érintési pontjai a CA és CB egyeneseken. A szerkesztés: ① γ szög felvétele $\rightarrow a$ és b félegyenes; C csúcs. ② r_0 távolságra párhuzamos a -val és b -vel a szögtartományban; metszéspontjuk $O_0 \rightarrow a$ beírt kör k_0 . ③ γ száraira $s = \frac{k_{ABC}}{2}$ hosszú szakaszok felvétele $\rightarrow E_1; E_2$. ④ E_1 -ben merőleges b -re, E_2 -ben merőleges a -ra; a merőlegesek metszéspontja $O_c \rightarrow a$ oldalhoz hozzáírt kör k_c . ⑤ k_c és k_0 közös belső érintőjének megszerkesztése $\rightarrow c$. ⑥ $c \cap a = B$; $c \cap b = A$. 0 vagy 1 egyenlő szárú vagy 2 egybevágó háromszög lehet.

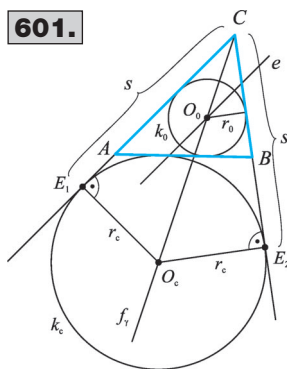
597. Felhasználjuk az 578. feladat megoldását: $CE_1 = CE_2 = s$, ahol E_1 és E_2 a k_c hozzáírt kör érintési pontjai a CA és CB egyeneseken. A szerkesztés: ① γ szög felvétele $\rightarrow a$ és b félegyenes;

C csúcs. ② a -ra és b -re C -ből $s = \frac{k_{ABC}}{2} \rightarrow E_1; E_2$. ③ E_1 -ben merőleges b -re, E_2 -ben merőleges a -ra; a merőlegesek metszéspontja $O_c \rightarrow a$ oldalhoz hozzáírt kör k_c . ④ C középpontú m_c sugarú kör $\rightarrow k$. ⑤ k és k_c közös belső érintőjének a -val való metszéspontja B , b -vel való metszéspontja A . 0 vagy 1 egyenlő szárú vagy 2 egybevágó háromszög lehet.

598. A szerkesztés: ① E -ben merőleges AB -re, majd a merőlegesen r_0 távolság kijelölése $\rightarrow O_0$. ② O_0 középpontú r_0 sugarú kör $\rightarrow k_0$. ③ A -ból érintő k_0 -hoz $\rightarrow b$. B -ből érintő k_0 -hoz $\rightarrow a$. ④ $a \cap b = C$. 0 vagy 1 vagy 2 megoldás lehet.

599. Felhasználjuk az 577. feladat megoldásából $AE = s - a$, ahol E a beírt kör érintési pontja AB -n. $c - (a - b) = c + b - a = c + b + a - 2a = 2(s - a)$. A szerkesztés: ① $\frac{c - (a - b)}{2} = s - a$ szakasz megszerkesztése. ② $AB = c$ szakasz felvétele. ③ $AE = s - a$ szakasz kijelölése AB -n. ④ E -ben merőleges AB -re; a merőlegesen E -től r_0 távolságra O_0 középpont kijelölése. ⑤ O_0 középpontú r_0 sugarú kör $\rightarrow k_0$. ⑥ A -ból, B -ből érintő k_0 -hoz; az érintők metszéspontja C . 0 vagy 1 megoldás lehet.

600. Felhasználjuk az 578. feladat megoldását: $CE_1 = CE_2 = s$, ahol E_1 és E_2 a k_c hozzáírt kör érintési pontjai CA és CB egyeneseken. ① a -ra és b -re C -ből $s = \frac{k_{ABC}}{2} \rightarrow E_1; E_2$. ② E_1 -ben

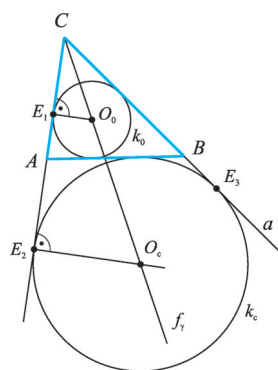

merőleges b -re, E_2 -ben merőleges a -ra; a merőlegesek metszéspontja $O_c \rightarrow a$ oldalhoz hozzáírt kör k_c . ③ P -ből érintő szerkesztése k_c -hez. Az érintőnek a -val való metszéspontja B , b -vel való metszéspontja A . 0 vagy 1 vagy 2 megoldás lehet.

601. Felhasználjuk az 578. feladat megoldását: $CE_1 = CE_2 = s$.

A szerkesztés: ① $s = \frac{k_{ABC}}{2}$ és r_c oldalú derékszögű deltoid $\rightarrow CE_1O_cE_2$ négyszög; $E_1CE_2 \sphericalangle = \gamma$. ② $E_1CE_2 \sphericalangle$ szögfelezője f_γ . ③ r_0 távolságra párhuzamos a CE_1 szögszárral $\rightarrow e$. ④ $f_\gamma \cap e = O_0$. ⑤ O_0 középpontú r_0 sugarú kör $\rightarrow k_0$. O_c középpontú r_c sugarú kör $\rightarrow k_c$. ⑥ k_c és k_0 körök közös belső érintőjének a szög száraival való metszéspontjai A és B . 0 vagy 1 egyenlő szárú vagy 2 egybevágó megoldás lehet.

603.

602. Adott: $k_{ABC}; r_c; \alpha$. Felhasználjuk az 578. feladat megoldását:

$CE_1 = CE_2 = s = \frac{k_{ABC}}{2}$, ahol E_1 és E_2 a k_c hozzáírt kör érintési pontjai a CA és CB egyeneseken. A szerkesztés: ① O_c középpontú, r_c sugarú kör: k_c . ② $E_1 \in k_c$. ③ E_1 -et O_c körül $(-\alpha)$ szöggel elforgatjuk: C_c . ④ C_c -ben merőleges O_cC_c -re: c . ⑤ E_1 -ben merőleges E_1O_c -re: b . ⑥ $c \cap b = A$. ⑦ E_1 kezdőpontú, A -t tartalmazó félegyenesen C úgy, hogy $E_1C = s$ legyen. ⑧ C középpontú, s sugarú kör: k . ⑨ $k \cap k_c = E_2$. ⑩ $CE_2 \cap c = B$. Minden $\alpha < 180^\circ$ szög esetén van megoldás.

603. Felhasználjuk: I. Az 577. feladat megoldásából $CE_1 = s - c$. II. Az 578. feladat megoldásából $CE_2 = s$. III. $\frac{(a + b) - c}{2} = s - c$.

A szerkesztés: ① $(s - c); r_0; \triangle \rightarrow CE_1O_0\Delta$. ② C -ből CE_1 félegyenesre s távolság $\rightarrow E_2$. ③ E_2 -ben CE_2 -re állított merőleges és CO_0 egyenes metszéspontja O_c . ④ O_0 középpontú O_0E_1 sugarú kör $\rightarrow k_0$; O_c középpontú O_cE_2 sugarú kör $\rightarrow k_c$. ⑤ E_2 -t tükrözzük a CO_c egyenesre $\rightarrow E_3$. ⑥ k_0 és k_c közös belső érintője $\rightarrow c$. ⑦ $c \cap e(C; E_1) = A$; $c \cap e(C; E_3) = B$. 0 vagy 1 egyenlő szárú vagy 2 egybevágó háromszög lehet.

Háromszögek szerkesztése (II. rész)

604. Felhasználjuk: az m_a, m_b, m_c metsző egyenesek magasságvonalak, tehát merőlegesek a háromszög egy-egy oldalára. A szerkesztés: ① P -ből merőleges m_b -re $\rightarrow b$. ② $b \cap m_a = A$, $b \cap m_c = C$. ③ C -ből merőleges m_a -ra $\rightarrow a$. ④ $a \cap m_b = B$. Nincs megoldás, ha $b \parallel m_a$ vagy $b \parallel m_c$. Végtelen sok megoldás van, ha $m_a \perp m_b$ és $P \in m_a$. Minden más esetben egy megoldás van.

605. a) A szerkesztés: ① γ szög felvétele $\rightarrow C; a; b$. ② a -val párhuzamos m_a távolságra $\rightarrow e$. ③ $e \cap b = A$. ④ C középpontú CA sugarú kör $\rightarrow k_C$. ⑤ $k_C \cap a = B$. Bármely $0^\circ < \gamma < 180^\circ$ esetén egyértelműen megoldható. b) A szerkesztés: ① m_a szakasz felvétele $\rightarrow A; T$ pontok. ② T -ben merőleges AT -re $\rightarrow a$. ③ A középpontú, c sugarú kör $\rightarrow k_A$. ④ $k_A \cap a = B$. ⑤ AB felező merőlegese f_{AB} . ⑥ $f_{AB} \cap a = C$. Nincs megoldás, ha $c \leq m_a$. Minden más esetben két tengelyesen szimmetrikus megoldás van (a tengely az AT egyenes).

606. A szerkesztés: ① O középpontú R sugarú k kör, benne c hosszúságú húr $\rightarrow A; B$. ② m_c távolságra AB -vel párhuzamos egyenespár $\rightarrow e_1; e_2$. ③ $k \cap e_i = C_i$. Nincs megoldás, ha $c > 2R$ vagy $k \cap e_i = \emptyset$. Más esetekben 0; vagy egyetlen egyenlő szárú háromszög; vagy két egybevágó háromszög; két egybevágó és egy harmadik egyenlő szárú háromszög vagy két-két egybevágó háromszög lehet a megoldás.

607. A szerkesztés: ① O középpontú R sugarú k kör, benne c hosszú húr $\rightarrow A; B$. ② A -ban AB szárra α szög felvétele $\rightarrow b$ félegyenes. ③ $b \cap k = C$. Nincs megoldás, ha $c > 2r$ vagy b fél-egyenes A -ban érinti vagy elkerüli a kört. Minden más esetben egy megoldás van.

608. A szerkesztés: ① O középpontú R sugarú k kör, benne c hosszúságú húr $\rightarrow A; B$. ② AB felezéspontja F . ③ F középpontú s_c sugarú kör $\rightarrow k_F$. ④ $k_F \cap k = C$. Nincs megoldás, ha $c > 2R$ vagy $k_F \cap k = \emptyset$. Minden más esetben vagy két egybevágó háromszög vagy egy egyenlő szárú háromszög lesz a megoldás.

609. Felhasználjuk: a Thalész-tétel miatt a szerkesztendő háromszög átfogója a köré írt kör átmérője. a) A szerkesztés: ① O középpontú R sugarú kör, benne AB átmérő. ② A -ban AB szárra α szög felvétele $\rightarrow b$ félegyenes. ③ $b \cap k = C$. A feladat mindig egyértelműen megoldható. b) A szerkesztés: ① O középpontú R sugarú kör, benne AB átmérő. ② m_c távolságra párhuzamos AB -vel $\Rightarrow e_1, e_2$. ③ $e_i \cap k = C_i$. 4 darab egybevágó megoldás van, ha $m_c < R$, 2 darab egybevágó egyenlő szárú megoldás van, ha $m_c = R$, nincs megoldás, ha $m_c > R$.

610. a) A szerkesztés: ① O középpontú R sugarú k kör, benne c hosszúságú húr $\rightarrow A; B$. ② AB felező merőlegese f_{AB} . ③ $f_{AB} \cap k = C_i$. 0; 1 vagy két megoldás lehetséges. b) A szerkesztés: ① O középpontú R sugarú kör $\rightarrow k$. ② $C \in k$ a kör tetszőleges pontja. ③ C középpontú a sugarú kör $\rightarrow k_C$. ④ $k_C \cap k = \{A; B\}$. Nincs megoldás, ha $a \geq 2R$, egy megoldás van, ha $a < 2R$. c) A szerkesztés: ① O középpontú R sugarú kör $\rightarrow k$. ② $C \in k$ a kör tetszőleges pontja. ③ CO egyenesre m_c szakasz felvétele $\rightarrow F$. ④ F -ben merőleges CF -re $\rightarrow c$. ⑤ $c \cap k = \{A; B\}$. Nincs megoldás, ha $m_c \geq 2R$, egy megoldás van, ha $m_c < 2R$. d) A szerkesztés: ① O középpontú R sugarú kör $\rightarrow k$. ② $C \in k$ a kör tetszőleges pontja. ③ CO átmérő egyenese. ④ C -ben

CO -ra $\frac{\gamma}{2}$ és $\left(-\frac{\gamma}{2}\right)$ szög felvétele $\rightarrow a$ és b félegyenesek. ⑤ $b \cap k = A$, $a \cap k = B$. $\gamma < 180^\circ$

esetén egyértelműen megoldható.